

SOTSIAALMINISTEERIUM

**GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU
PLAAN**

Koostaja

**Kuulo Kutsar MD, PhD
Epidemioloogianõunik
Tervisekaitseinspeksioon**

**Täiendatud August 2005
Detsember 2005
Märts 2006**

TALLINN 2004

SISUKORD

KASUTATUD LÜHENDID	6
1. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKUT MÕJUTAVAD TEGURID	7
1.1 <i>Gripipandeemia definitsioon</i>	7
1.2 <i>Pandeemilised gripiviirused</i>	7
1.3 <i>Eelmiste gripipandeemiate kogemused.....</i>	7
1.4 <i>Gripi tervishoiuökonomiliselt tähtsad tüsistused</i>	9
1.5 <i>Gripipandeemia valmisoleku tagamiseks tehtavad tervishoiukulutused.....</i>	10
1.6 <i>Gripi seire korraldamine</i>	10
2. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU PLAANI PÕHIKOMPONENDID.....	11
3. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU TAGAMISE PÕHISUUNAD.....	12
1. <i>Gripipandeemiaks valmisoleku tagamise vajalikkus ja riskianalüüs.....</i>	12
2. <i>Käsuilin ja juhtimine.....</i>	12
3. <i>Kommunikatsioon</i>	12
3.1 <i>Avalikkuse teavitamine.....</i>	12
3.2 <i>Koostööpartnerite teavitamine</i>	12
4. <i>Õigusaktid</i>	12
5. <i>Gripipandeemiaks valmisoleku tegevuskava</i>	13
6. <i>Gripiseire</i>	13
7. <i>Gripijuhtude laboratoorne uurimine.....</i>	14
8. <i>Gripahaigestumise epidemioloogiline uurimine.....</i>	15
9. <i>Gripahaigete kliiniline kohtlemine.....</i>	15
10. <i>Nakkusohutuse tagamine tervishoiuteenuse osutajate poolt</i>	16
11. <i>Gripi leviku ennetamine elanikkonna seas.....</i>	16
11.1 <i>Tervisekaitse meetmed.....</i>	16
11.1.1 <i>Isiklikud hügieeninõuded.....</i>	16
11.1.2 <i>Nakkuse leviku ennetamine elanikkonna seas.....</i>	16
11.1.3 <i>Karantiin ja sotsiaalne eraldamine</i>	17
11.1.4 <i>Reisimise või kaubavahetuse piiramine või keelustamine</i>	17
12. <i>Gripi vastu vaktsineerimine.....</i>	17
12.1 <i>Gripi riskirühmad.....</i>	17
12.2 <i>Sesoonse gripi vastu vaktsineerimine</i>	18
12.3 <i>Pandeemilise gripiviiruse vastu vaktsineerimine</i>	18
13. <i>Gripi ennetus ja ravi.....</i>	19
14. <i>Elutähtsate teenistuste funktsioneerimine.....</i>	19
14.1 <i>Tervishoiusüsteem</i>	19
14.1.1 <i>Perearstiabi</i>	19
14.1.2 <i>Kiirabi.....</i>	20
14.1.3 <i>Aktiivravi haiglad.....</i>	20
14.2 <i>Muud elutähtsad teenistused</i>	21
15. <i>Gripipandeemia järgne periood.....</i>	21
4. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU TAGAMISE KOOSTÖÖPARTNERID	21
5. RESSURSSIDE MOBILISEERIMINE	22
6. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU FAASID JA TASEMED	23
7. EESTI VABARIIGI ÜLESANDED EUROOPA LIIDU LIIKMESRIIGINA	
GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU TAGAMISEL.....	25
7.1 <i>Planeerimise ja koordineerimise valdkonnas</i>	25
7.2 <i>Olukorra jälgimine ja hindamine.....</i>	25
7.3 <i>Ennetamine ja leviku tõkestamine.....</i>	26

7.4	<i>Tervishoiusüsteemi reageerimine</i>	27
7.5	<i>Kommunikatsiooni korraldamine</i>	27
8.	GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU PLAANI TEGEVUSKAVA	28
	GRIPIPANDEEMIADE VAHELINE PERIOOD	28
1.	FAAS	28
1.	<i>Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine</i>	28
2.	<i>Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine</i>	28
2.1	<i>Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine</i>	29
3.	<i>Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine</i>	29
3.1	<i>Vaktsiinide, viirusvastaste-antimikroobsete jm ravimite ja individuaalsete kaitsevahendite hankimine ning varu loomine</i>	29
4.	<i>Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine</i>	29
4.1	<i>Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse, osutamine</i>	29
4.2	<i>Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine</i>	30
4.3	<i>Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine</i>	30
5.	<i>Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine</i>	30
2.	FAAS	30
1.	<i>Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine</i>	31
2.	<i>Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine</i>	31
2.1	<i>Gripi ja gripisarnaste haiguste ehk respiratoorsete segaviirusnakkuste seire</i>	31
2.2	<i>Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine</i>	32
3.	<i>Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine</i>	32
3.1	<i>Vaktsiinide, viirusvastaste-antimikroobsete jm ravimite ja individuaalsete kaitsevahendite hankimine ning varu loomine</i>	32
4.	<i>Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine</i>	32
4.1	<i>Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse, osutamine</i>	32
4.2	<i>Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine</i>	33
4.3	<i>Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine</i>	33
5.	<i>Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine</i>	33
	PANDEEMIA VALVEOLEKU PERIOOD	33
3.	FAAS	34
1.	<i>Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine</i>	34
2.	<i>Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine</i>	34
3.	<i>Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine</i>	34
4.	<i>Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine</i>	35
5.	<i>Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine</i>	35
4.	FAAS	35
1.	<i>Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine</i>	36
2.	<i>Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine</i>	36
3.	<i>Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine</i>	36
4.	<i>Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine</i>	37
5.	<i>Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine</i>	37
5.	FAAS	37
1 – 3. tasemed:		38
1.	<i>Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine</i>	38
2.	<i>Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine</i>	38
3.	<i>Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine</i>	38
4.	<i>Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine</i>	38
5.	<i>Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine</i>	39
4. tase		39
1.	<i>Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine</i>	39
2.	<i>Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine</i>	39

2.1	Tegevusvaldkond: Gripi ja gripisarnaste haiguste seire korraldamine	39
2.2	Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine	40
3.	Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine.....	40
3.1	Tegevusvaldkond: Vaktsiinide, viirusvastaste-antimikroobsete jm ravimite ja individuaalsete kaitsevahendite varude täiendamine.....	40
4.	Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine	40
4.1	Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas intensiivravi ja kiirabiteenuse osutamine 40	
4.2	Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine.....	40
4.3	Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine.....	41
5.	Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine	41
	PANDEEMIA PERIOOD.....	41
6.	FAAS	41
1 – 2. tase	41	
1.	Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine	41
2.	Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine.....	42
2.1	Tegevusvaldkond: Gripi ja gripisarnaste haiguste seire korraldamine	42
2.2	Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine	42
3.	Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine.....	42
3.1	Tegevusvaldkond: Vaktsiinide, viirusvastaste ja antimikroobsete preparaatide ning individuaalsete kaitsevahendite kasutamise korraldamine	42
4.	Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine	42
4.1	Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse osutamine	42
4.2	Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine.....	43
4.3	Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine.....	43
5.	Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine	43
3. tase	43	
1.	Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine.....	43
1.1	Tegevusvaldkond: Gripi seire korraldamine	43
1.2	Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine	44
2.	Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine.....	44
2.1	Tegevusvaldkond: Vaktsiinide, viirusvastaste ja antimikroobsete ravimite kasutamise korraldamine 44	
3.	Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine	44
3.1	Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse osutamine	44
3.2	Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine.....	44
3.3	Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine.....	45
4.	Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine	45
4. tase	45	
1.	Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine.....	45
1.1	Tegevusvaldkond: Gripi seire korraldamine	45
1.2	Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine	45
2.	Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine.....	46
2.1	Tegevusvaldkond: Vaktsiinide, viirusvastaste ravimite kasutamise korraldamine	46
3.	Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine	46
3.1	Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse osutamine esimese laine ajal 46	
3.2	Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine.....	47
3.3	Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine.....	47
4.	Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine	47
5. tase	47	
1.	Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine.....	47
1.1	Tegevusvaldkond: Gripi seire korraldamine	47
1.2	Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine	48

2.	<i>Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine</i>	48
2.1	<i>Tegevusvaldkond: Vaktsiinide ja viirusvastaste ravimite kasutamise korraldamine</i>	48
3.	<i>Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine</i>	48
3.1	<i>Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse osutamine</i>	48
3.2	<i>Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine</i>	48
3.3	<i>Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine</i>	48
4.	<i>Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine</i>	48
PANDEEMIA JÄRGNE PERIOOD		49
1.	<i>Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine</i>	49
1.1	<i>Tegevusvaldkond: Gripi seire korraldamine</i>	49
1.2	<i>Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine</i>	49
2.	<i>Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine</i>	49
2.1	<i>Tegevusvaldkond: Vaktsiinide ja viirusvastaste ravimite kasutamise korraldamine</i>	49
3.	<i>Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine</i>	49
3.1	<i>Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse osutamine</i>	49
3.2	<i>Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine</i>	50
3.3	<i>Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine</i>	50
4.	<i>Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine</i>	50
9. ETTEPANEKUD JA LAHENDAMIST VAJAVAD PROBLEEMID		51
10.ALUSDOKUMENDID		51
11.PLAANI FUNKTSIONAALSED LISAD		54

KASUTATUD LÜHENDID

ECDC	Euroopa Haiguste Ennetamise ja Kontrolli Keskus
EHK	Eesti Haigekassa
EISS	Euroopa Gripi Seire Skeem
EK	Euroopa Komisjon
EL	Euroopa Liit
EMEA	Euroopa Ravimite Agentuur
KOV	Kohalik Omavalitsus
KM	Kaitseministeerium
MKM	Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium
MTO	Maailma Tervishoiuorganisatsioon
OIE	International Office for Epizootics (Maailma Loomatervise Organisatsioon)
PM	Põllumajandusministeerium
RA	Ravimiamet
RM	Rahandusministeerium
SiM	Siseministeerium
SM	Sotsiaalministeerium
TAI	Tervisearengu Instituut
THA	Tervishoiuamet
TKI	Tervisekaitseinspeksioon
TTO	Tervishoiuteenuse osutaja
TÜ	Tartu Ülikool
VM	Välisministeerium
VTA	Veterinaar- ja Toiduamet
VTRS	EK Varajase Teavitamise ja Kiirreageerimise Süsteem (EWRS)
VV	Vabariigi Valitsus

1. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKUT MÕJUTAVAD TEGURID

1.1 Gripipandeemia definitsioon

Pandeemiaks nimetatakse erakordselt suurt gripi epideemiat, mis levib ulatuslikult üle riigipiiride, haarates paljusid riike ja kontinente ning millega kaasneb inimeste kõrge haigestumine ja suremus.

Kaasaja teadmiste tasemel ei ole võimalik gripi pandeemia teket ette määrata ja kujunemist vältida.

Gripipandeemia oht tekib juhul, kui

- Ringlusse ilmub uus, populatsioonis varem mitte esinenud gripiviirus ja
- Leiab kinnitust uue viiruse aktiivne levimine inimeselt-inimesele ja
- Uus viirus on kõrge inimpatoogeensusega

Gripi definitsioon

Kliiniline pilt.

Iseloomulike tunnustega haiguspilt (äge algus, kõrge palavik, pea- ja lihasevalu, köha).

Laboratoorse diagnoosi kinnituse kriteeriumid.

Tõenäoline diagnoos.

- A- või B-gripiviiruse antikehade kõrge tiiter ühes vereseerumi proovis

Kinnitatud diagnoos

- Gripiviiruse antigeeni avastamine või viirusspetsiifilise RNA tuvastamine või
- Gripiviiruse isoleerimine kliinilisest uurimismaterjalist või
- Vähemalt 4-kordne A- või B-gripiviiruse antikehade tiitri tõus paarisserumides

Haigusjuhu klassifikatsioon

Võimalik diagnoos

- Gripi haiguspildiga juht, mis on epidemioloogiliselt seotud kinnitatud diagnoosiga haigusjuhuga

Kinnitatud diagnoos

- Gripi haiguspildiga laboratoorselt kinnitatud haigusjuht

1.2 Pandeemilised gripiviirused

Pandeemilise potentsiaaliga on eeskätt A-gripi viirused. Sellise potentsiaaliga gripiviirused võivad tekkida esiteks, viiruse antigeense struktuuri põhjaliku muutumise tagajärjel rea aastate jooksul ja teiseks, inimese gripiviiruse rekombineerumise tulemusena linnu- või looma gripi viirusega. Mõlemal juhul on inimese immuunsüsteem kaitsetu uut tüüpi viiruse suhtes, mille tõttu on selle inim- patogeensus ja levikuvõime eriti kõrged. Pandeemilise potentsiaaliga gripiviirus ilmub ringlusse tavaliselt ootamatult, mistõttu epideemia või pandeemia algperioodil puudub uue viiruse vastane vaktsiin. Tihedad riikide vahelised sidemed, intensiivne ja kiire reisimine, aga ka linnastumine ja ülerahvastus soodustavad pandeemilise potentsiaaliga gripiviiruste levikut.

1.3 Eelmiste gripipandeemiate kogemused

- Pandeemilise gripiviiruse levikut on võimalik tõkestada gripihaigete kiire isoleerimisega haiglas või kodus, gripihaige lähikontaktsete arstliku jälgimise ja suhtlemise piiramisega, elanike teavitamisega ennetus- ja tõrjemeetmetest

- Pandeemiaks valmisoleku tagamiseks on vaja efektiivselt toimivat gripi kliinilist, laboratoorset/virooloogilist ja epidemioloogilist seiresüsteemi
- Elanikkonna immuunstruktuuri ja tegeliku immuunseisundi määramiseks on vaja korraldada seroloogilisi uuringuid
- Gripi seire korraldamisel, pandeemiaks valmisoleku tagamisel ning teabevahetuses MTO ja EK-ga omab määravat tähtsust riiklik gripikeskus
- Riiklik gripikeskus peab omama laboratoorset/virooloogilist baasi, mis on suuteline avastama uute ning pandeemiliste gripiviiruste ilmumist ringluses
 - isoleerima gripiviirusi
 - identifitseerima isoleeritud gripiviiruste antigeenset struktuuri
 - tegema gripiviiruste geneetilist analüüsi
 - uurima uute ja pandeemiliste gripiviiruste ravimresistentsust
 - kiiresti aprobeerima gripiviiruse uue tüve diagnostikameetodeid
 - täitma gripi referentslabori ülesandeid või vahendama selle teenuse tellimist
- Vaksineerimine ja viirusvastaste ravimite profülaktiline kasutamine omavad määravat tähtsust gripi epideemia/pandeemia ennetamisel ja leviku tõkestamisel
- MTO andmetel kulub vaktsiini loomiseks uue pandeemilise gripiviiruse alltüübi vastu minimaalselt 5-6 kuud ja maksimaalselt 8-10 kuud, seetõttu tuleb elanike ja riskirühmade kaitsmiseks sel perioodil luua gripiviiruse vastaste ravimite, soovitatavalt neuraminidaasi inhibiitoritel põhinevate ravimite, varud. Neuraminidaasi pärssivad viirusvastased ravimid omavad nii tüüpiliste gripiviiruste kui inimese H5N1 ja linnu H5N1 ning H7N7 antigeense struktuuriga gripiviiruste vastast toimet. Tõenäoliselt on neuraminidaasi inhibiitoritel põhinevad viirusvastased ravimid efektiivsed ka gripiviiruse uute muteerivate tüvede vastu.
- Pneumokokinakkuse vastane vaksineerimine vähendab oluliselt haigestumist kopsupõletikku ning selle poolt põhjustatud suremust
- Riigi tasandil peab gripi epidemioloogiline ja laboratoorne/virooloogiline seire toimuma koostöös veterinaarteenistusega linnu- või loomagripi potentsiaalse inimohtlikkuse korral
- Riik loob efektiivse pandeemiavalmisoleku süsteemi gripipandeemiaks valmisoleku plaani alusel
- Gripipandeemia oletatav kestvus on 6-8 nädalat
 - Gripipandeemia aegsed tervishoiuvaldkonna kaotused:*
 - 50% arstidest ja õdedest haigestuvad
 - Patsiendi ooteaeg arsti ambulatoorsele vastuvõtule pikeneb vähemalt 15. tunnini
 - Gripivaktsiini kaitseefektiivsus*
 - Tervetel täiskasvanutel 70%-90%
 - Vanemaealistel inimestel vähendab tüsistuste teket ja surmajuhtumeid 70%-85% ning hospitaliseerimise sagedust 25%-50%
 - Gripi epideemiaga/pandeemiaga kaasnev elanikkonna haigestumine ja suremus*
 - Iga-aastase gripinakkuse hooajalise tõusu perioodil haigestub 5%-15% riigi elanikkonnast ning 40%-50% vanemaealistest inimestest
 - USAs oli aastail 1918-1991 iga-aastane keskmine gripi suremus 7,5-23,0 juhtu 100 000 elaniku kohta ning üle 65 aastaste inimeste seas 30-150 juhtu 100 000 vanuri kohta
 - USAs oli 2004. aastal gripi ja pneumoonia suremus 9,4%

<i>Pandeemiad</i>	<i>Haigestumine</i>	<i>Letaalsus</i>	<i>Surmajuhtude arv 1000 elaniku kohta</i>
Hispaania gripp H1N1 (1918-1919)	25-30%	1,1%-2,2%	6,45
Aasia gripp H2N2 (1957-1958)	30-80%	0,04-0,11%	0,59
Hong Kongi gripp H3N2 (1968-1969)	15-40%	0,12-0,31%	0,74
Vene gripp H1N1 (1977-1978)	9%	0	0

1.4 Gripi tervishoiuökonomiliselt tähtsad tüsistused

Gripp on hingamiselundkonna äge viirusnakkus, mis põhjustab sageli kopsude ja kopsuväliseid raskeid ja sageli surmaga lõppevaid tüsistusi. Gripijärgsed tüsistused suurendavad oluliselt tervishoiuteenuste osutajate töökoormust ja tõstavad ravikulusid. Gripijärgsete tüsistuste tõttu on tööjõu ja tööaja kaod väga suured, sest raskete tüsistuste ravi võib kesta nädalaid või need võivad lõppeda ka surmaga.

Gripi tüsistused ja surmaga lõppevad haigusjuhud tekivad peamiselt väikelastel, üle 65 aasta vanustel inimestel ja immuunpuudulikkusega inimestel, mistõttu eeskätt need elanikerühmad kuuluvad gripi riskirühma.

Sagedamini tekkivad gripi tüsistused on hingamiselundkonna kahjustused – eeskätt kopsupõletik (bakteriaalne, viiruslik või bakter-viirus liitetioloogiaga), südamekahjustused (müokardiit, perikardiit, vatsakeste fibrillatsioon ja krooniliste südamehaiguste ägenemine), lihaskahjustused (müosiit ja rhabdomüolüüs), kesknärvisüsteemi kahjustused (entsefaliit, transversaalne müeliit) ja Reye sündroom (maksa ja kesknärvisüsteemi liitkahjustus). Gripipeideemia majanduslik kahju arenenud riikides on 10-60 miljonit USD ühe miljoni elaniku kohta.

Riigi ja tema tervishoiusüsteemi võime toime tulla bioloogilise terviseohuga, sealhulgas gripipandeemiaga, sõltub oluliselt sellest, kui põhjalikult on riik ette valmistunud nendega võitlemiseks ja elanike tervise kaitsmiseks. Gripi-pandeemiaks valmisoleku potentsiaali määrab kindlaks kõikehõlmava plaani olemasolu ja selle efektiivne, õigeaegne ning hästi koordineeritud elluviimine.

Sellest tulenevalt on gripipandeemiaks valmisoleku plaani realiseerimise eesmärgid järgmised:

- Riigi elanikkonna tervise kaitsmine ja töövõime tagamine.
- Gripi-pandeemiaga kaasnevate ühiskonna- ja majanduskatastroofiliste tagajärgede ennetamine ning sotsiaal-majanduslike kahjude vältimine.
- Tagada vastastikku abistav koostöö EKga, MTOga ja sellest huvitatud riikidega.
- Tagada tervishoiusüsteemi kõigi lülide õigeaegne valmisolek ja reageerimine pandeemiale.
- Määratleda SM, tema haldusala asutuste, tervishoiuteenuste osutajate ja valmisoleku plaani realiseerimise koostööpartnerite vastutusala ning funktsioonid.
- Vältida või vähendada hirmutunnet ja paanikat elanike ning tervishoiuteenuste osutajate ja funktsionaalselt tähtsate koostööpartnerite seas.
- Tagada pandeemia tingimustes normaalse elu- ja tööalase tegevuse jätkumine või piirata nendes tekkivaid häireid, mis võivad tuleneda inimeste kõrgest haigestumisest ja suremusest.

- Riigi ressursside ja vahendite ratsionaalne kasutamine pandeemiaga kaasneva kõrge haigestumise ja surmaga lõppeda võivate tüsistuste tekke vähendamiseks.
- Gripipandeemiaks valmisoleku tagamisel arvestatakse grippi haigestumise ulatuse, sellega kaasneva tööjõu kaotuse ning nendest tuleneva elutegevuse häirete seose mõju:
 - juhul, kui epideemia/pandeemiaajal haigestub grippi 10% töajulisest elanikkonnast, tekitab see olulise koormuse riigi talitlusele ja elanikkonna elutegevusele;
 - juhul, kui grippi haigestub 25% töajulisest elanikkonnast, tekivad lisaks eelnimetatule suured raskused elanikkonna igapäevaste vajaduste rahuldamisel ja normaalse elutegevuse tagamisel; tervishoiusüsteem on rängalt üle koormatud ja tervishoiuteenuste kättesaadavus on minimaalne;
 - juhul, kui grippi haigestub 50% töajulisest elanikkonnast, tekib riigis katastroofi olukord.

1.5 Gripipandeemia valmisoleku tagamiseks tehtavad tervishoiukulutused

- Gripivaktsiini, pneumokokivaktsiini ja viirusvastaste ravimite varumine ning tagamine riskirühmadele, strateegiliselt ja operatiivselt tähtsatele ametiülesandeid täitvatele teenistujatele ja elanikkonnale (punkt 11.1).
- Gripipandeemiaks valmisoleku plaani elluviimine:
 - tervishoiusüsteemi valmisoleku tagamine, vajalike tava- ning lisameetmete rakendamine (aktiivravi osutava tervishoiupersonali isikukaitsevahendid, kopsuventilatsiooniparaadid jm);
 - tervisekaitsesüsteemi valmisoleku tagamine, vajalike tava- ning lisameetmete rakendamine (Riikliku Gripikeskuse loomine, sentinell seiresüsteemi käivitamine ja finantseerimine, gripi referentslabori volitamine, seroepidemioloogiliste uuringute läbiviimine ja 3. ohutusastme laborikompleksi väljaehitamine).

1.6 Gripi seire korraldamine

Gripi seiret korraldab SM poolt volitatud asutusena TKI. Kooskõlas “Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadusega” ning Vabariigi Valitsuse 27. 11. 2003 määrusega nr 297 korraldatakse gripi epidemioloogilist, kliinilist ja laboratoorset/viroloogilist seiret rutiinselt aastaringsest ning intensiivselt nn gripi epideemilise tõusu perioodil – aasta 40 – 20. nädalal (oktoobrist maikuuni). Gripi seire aluseks on gripi definitsioon (punkt 1.1.).

Eesti osaleb gripi rahvusvahelistes – Euroopa Komisjoni ja Maailma Tervishoiuorganisatsiooni – seiresüsteemides.

Gripi kliinilist seiret teevad perearstid, infeksionistid ja muud eriarstid, laboratoorset seiret – tegelikkuses ainult TKI Viroloogia Kesklabor ja TÜ Kliinikumi Ühendlabori Viroloogialabor ning epidemioloogilist seiret – TKI ja tema kohalikud asutused.

Uue pandeemilise gripiviiruse avastamisel omab suurimat tähtsust *gripi viroloogiline seire*. Eestis kasutatakse epideemia/pandeemia välisel perioodil gripi diagnoosimiseks kiirmeetodit või seroloogilist uuringut, mis kumbki ei tuvasta uue antigeense struktuuriga gripiviiruse ilmumist ringluses. Seetõttu peab SM kehtestama nõude, et viroloogialaborid uuriks *gripi epideemilise tõusu perioodil* (oktoobrist maikuuni) proove ühe kiirmeetodiga ja/või RT-PCRga, isoleeriks viirusi koekultuuril ning määraksid isoleeritud viiruse antigeense struktuuri ja teeksid geneetilise identifitseerimise. Ajal, mil ringluses ilmub inimpatogeenne eriti ohtlik linnugripi viirus ning selle isoleerimine koekultuuril on suure

töenäosusega, võib gripiviiruse isoleerimist koekultuuril teha ainult 3. või 4. ohutusastmega viroloogialaboris. Kui Eestis nõutava ohutusastmega viroloogialabor puudub, korraldab SM positiivse proovi saatmise MTO või EK gripi referentslaborisse viiruse identifitseerimiseks, antigeense struktuuri määramiseks ja genotüpeerimiseks.

Elanike ja riskirühma kuuluvate isikute immuunstruktuuri määramine seroepidemioloogiliste uuringutega on vältimatult vajalik vaktsineerimisele kuuluva kontingendi valimiseks ning vaktsiinihanke suuruse määramiseks.

Rutiinselt ei korraldata Eestis gripi tüsistuste ja gripi ning selle tüsistuste suremuse seiret – gripipandeemiaks valmistumise korraldamisel peaks SM viima sisse nii gripi tüsistuste kui suremuse seire, hetkel lähtutakse Surmaregistri andmetest.

Täiendavalt on vajalik koguda ravisüsteemi tegevuse planeerimiseks järgmisi andmeid:

- gripi ja pneumooniate poolt põhjustatud suremus;
- gripi poolt põhjustatud laste suremus;
- gripi poolt põhjustatud täiskasvanute ja laste hospitaliseerimise näitajad.

2. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU PLAANI PÕHIKOMPONENDID

Gripipandeemiaks valmisoleku plaani põhikomponentide määratlemise alused on järgmised:

- gripipandeemiaks valmisoleku ja seda realiseerivate tegevuste jagamine faasideks ja tasemeteks, mis on kooskõlas Euroopa Komisjoni ja Maailma Tervishoiuorganisatsiooni seisukohtadega;
- Eesti kohustuste määratlemine EL liikmesriigina ühiste pandeemia ennetamise ja tõrje meetmete koordineeritud elluviimisel;
- gripi seire, ennetusmeetmete ja epideemiatõrje meetmete strateegia määratlemine ja koordineeritud juhtimise tagamine;
- kommunikatsioonistrateegia;
- tegevusplaan.

Euroopa Liidu liikmesriigina osaleb Eesti EK Nakkushaiguste Seirevõrgustiku pandeemiaks valmisoleku alases tegevuses kooskõlas EK otsuse 2119/98/EC sätetega ning liikmesriike hõlmava EK varajase teavitamise ja kiirreageerimise süsteemi tegevuses kooskõlas EK otsuse 200/57/EC sätetega ning EK Rahvatervise Valmisoleku ja Reageerimise Planeerimise komisjoni (PRPG) tegevuses.

Gripipandeemiaks valmisoleku plaani efektiivse elluviimise kontrollimiseks kehtestatakse progressi seire indikaatorid ning koostatakse asjakohane juhend. Gripipandeemiaks valmisoleku plaan on intersektoraalne dünaamiline dokument, mille funktsionaalsust kontrollitakse õppuste kaudu ja mida täiendatakse regulaarselt.

3. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU TAGAMISE PÕHISUUNAD

1. Gripipandeemiaks valmisoleku tagamise vajalikkus ja riskianalüüs

- Gripipandeemiaks ettevalmistumise tähtsuse ja eesmärgi tunnustamine riiklikul tasandil
- Gripipandeemiaks valmisoleku meetmete elluviimise finantseerimise tagamine
- Gripipandeemia mõju riigile, majandusele, sotsiaalsfäärile, tervishoiusüsteemile, muudele elutähtsatele teenistustele ning elanikkonna tervises seisundile on hinnatud
- Viirusevastaste ravimite ja (pandeemilise) gripivaktsiini kasutamise potentsiaalne mõju elanikkonna mitmesugustele (riski)rühmadele on hinnatud
- Gripipandeemiast tabatud inimeste vajadused (tervishoiuteenuse, majanduslike ning sotsiaalsete jm vajaduste kättesaadavus) on määratletud ja nende tagamine hinnatud
- Tervishoiusüsteemi tegevuspotentsiaal on hinnatud
- Tervisekaitsesüsteemi tegevuspotentsiaal on hinnatud
- Epideemia/pandeemiatõrje meetmete elluviimise võimalikkuse õigusalsused on hinnatud

2. Käsuliin ja juhtimine

- Käsuliin, juhtimise funktsionaalne struktuur ja otsuse tegijad on määratletud
- Iga määratud isik teab oma ülesandeid ja vastutusala kooskõlas asutuse tegevusplaaniga
- Määratud funktsioonide täitmiseks on koostatud standard tegevusjuhised

3. Kommunikatsioon

3.1 Avalikkuse teavitamine

- Avalikkuse teavitamise/suhtlemise plaanid on koostatud
- Teavitamise sihtrühmad on määratud
- Teabe edastamise viisid on määratud
- Koostada riiklik gripipandeemia interneti leheküljed
- Tagada avalikkusele edastatava teabe erialane kompetentsus
- Kasutada igal tasandil pressiesindajaid suhtlemiseks avalikkusega
- Regulaarselt korraldada pressikonverentse

3.2 Koostööpartnerite teavitamine

- Koostööpartnerite teavitamist koordineerib SM teabeteenistus
- SM omab koostööpartneritega teabevahetuse skeemi
- SM teabeteenistus on määratlenud teabevahetuse põhivaldkonnad

4. Õigusaktid

- *Hädaolukorraks valmisoleku seaduse ja Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse ning nende volitusnormide alusel kehtestatud õigusaktide toimivuse hindamine gripipandeemia tõrjemeetmete elluviimisel*
- *Kehtivate õigusaktide toimivuse hindamine gripipandeemia tingimustes epidemioloogilistel näidustustel järgmistes valdkondades:*
 - reisimise või inimeste liikumise piiramine;

- laste ja õppeasutuste sulgemine;
- rahvakogunemiste keelustamine;
- nakatunud isikute isoleerimine;
- karantiini kehtestamine;
- kaubavahetuse piiramine või keelustamine;
- ohustatud inimeste (riski)rühmade sundvaksineerimine ja viirusevastane raviprofülakтика;
- uute, Eestis müügiluba mitteomavate, vaktsiinide ja viirusevastaste ravimite lühima ajaga lubamine Eestisse;
- Eesti epideemia/pandeemiatõrje õigusaktide vastavus Rahvusvaheliste Sanitaarmeditsiiniliste Eeskirjade 2005.a versioonile

5. Gripipandeemiaks valmisoleku tegevuskava

- Gripipandeemiaks valmisoleku faasiline multisektoraalne tegevuskava on koostatud, VV tasemel heaks kiidetud ning täitmiskohustuslik kõikidele osapooltele
- Tegevuskavas on määratud tegevused ja vastutavad täitjad igas faasis ja tasemel

6. Gripiseire

Gripipandeemiaks valmisoleku plaani kohaselt on gripiseire:

- a) gripipandeemiate vaheperioodi tavaseire;
- b) intensiivseire (alates valmisoleku 2. faasist) ja
- c) pandeemia perioodi seire.

Gripipandeemiate vaheperioodi tavaseire

Tavaseire eesmärk on:

- 1) määrata kindlaks gripi sesoonse epideemiaprotsessi intensiivsus;
- 2) koguda andmeid gripi vaksineerimiskava elluviimiseks;
- 3) gripi ebatavaliste rühmaviisiliste haigestumiste ja puhangute operatiivne avastamine, mille tekitaja võib olla gripiviiruse uus alltüüp;
- 4) EK Varajase Teavitamise ja Kiirreageerimise Süsteemis ning MTO Globaalses Gripiseire Võrgustikus osalemine.

Gripi tavaseire vahendid on:

- Gripi ja gripisarnaste viirushaigusjuhtude kliiniline ja laboratoorne identifitseerimine gripi definitsiooni indikaatorite alusel ning nendest teavitamine
- Gripi viroloogilise ja kliinilise sentinel-seire süsteemi kasutamine
- Ägedate respiratoorsete haiguste ebaselgete surmajuhtude tuvastamine elanikkonna hulgas
- Ägedate respiratoorsete haiguste ebaselgete surmajuhtude tuvastamine tervishoiuasutustes
- Rühmaviisiliste haigestumiste ja ebatavaliste haigusjuhtude seire asutustes/ettevõtetes
- Gripiviiruse vastaste ja antimikroobsete ravimite müügisageduse jälgimine
- Gripi referentslabor
- Riiklik gripikeskus, mis korraldab gripiseiret riigis ning koordineerib koostööd MTO, EK ja muude riiklike, eeskätt veterinaarse linnugripi seiresüsteemiga, ning rahvusvaheliste organisatsioonidega ja naaberriikidega

Gripi intensiivseire (alates valmisoleku 2. faasist)

Juhul, kui Eestis või Eestiga tihedaid reisi/turismisidemeid või kaubavahetust omavates riikides või naaberriikides esinevad epideemilise/pandeemilise potentsiaaliga rühmaviisilised haigestumised või piiratud ulatusega puhangud, kehtestatakse gripi intensiivseire – seega alates gripipandeemia valmisoleku 2. faasist.

Gripi intensiivseire vahendid, lisaks tavaseire vahenditele, on:

- Veterinaarteenistuse andmed ebatavalisest kodu/metslindude suremusest või linnugripi viiruse identifitseerimisest linnupopulatsioonis
- Ebatavalised respiratoorse haigestumise või surma juhud linnufarmide, tapamajade, veterinaarsüsteemi töötajate seas
- Ebatavalised respiratoorse haigestumise või surma juhud riskirühma kuuluvate tervishoiutöötajate, gripilaborite personali või koolnukäitlejate seas
- Gripi epideemia/pandeemia riskipiirkondadest saabuvate reisijate/turistide seire
- Meediateabe ja kuulujuttude seire

Gripi pandeemia perioodi seire

Pandeemia perioodi gripiseire näidustused on: andmete kogumine - ressursside kasutamise ja jaotamise eesmärgil, haigestumise/suremuse jälgimiseks ja epideemiaprotsessi iseloomustamiseks ning adekvaatsete otsuste tegemiseks.

Gripi pandeemia perioodi seire vahendid on:

- Haigete ja haiguskahtlaste isikute hospitaliseerimise andmed
- Haigete ja haiguskahtlaste isikute suremuse andmed
- Töölt/õppeasutusest puudumise andmed
- Pandeemilise gripivaktsiini kasutamise andmed
- Gripivaktsiini kõrvalnähtude esinemise seire
- Pneumokokivaktsiini kasutamise ja selle kõrvalnähtude seire
- Gripiviiruse vastaste ravimite kasutamise ja selle kõrvalnähtude seire
- Kuna gripipandeemia etioloogia on kinnitatud, tehakse valikulist gripi laboratoorset diagnostikat

7. Gripijuhtude laboratoorne uurimine

Viroloogialabori ülesanded

- Minimaalne gripi laboridiagnostika maht hõlmab viiruse tüpeerimise ja subtüpeerimise; immuunofluorestsentsmeetodi ja RT-PCR kasutamise.
Gripiviiruse antigeeni määramise kommers-kiirtestid ei ole piisava tundlikkuse ja spetsiifilisusega, need ei taga viiruse subtüpeerimist ning seetõttu ei kasutata neid kliinilise diagnoosi kinnitamiseks. Neid test-komplekte võib kasutada muude meetodite puudumisel ainult gripipuhangute uurimiseks
- Haigematerjali proovide võtmise, säilitamise ja transportimise juhised on koostatud ning TTOle kättesaadavad
- SM kinnitab 3. ohutustasemega viroloogialaborid, mille juhtlaboriks on TKI Viroloogia Kesklabor
- SM korraldab kõrge ohtlikkusega proovide saatmise uurimiseks MTO või EK koostöölaborisse. SM või tema volitusel TKI sõlmib koostöölepingu mõne EL liikmesriigi BSL-4 viroloogialaboriga.
- Määratud viroloogialaborid on suutelised kiiresti suurendama töömahtu gripipandeemia algperioodis, mil diagnostikaproovide arv on kõige suurem

- Määratud viroloogialaborid teevad õigeaegselt kindlaks diagnostikumide, aparatuuri ja täiendava personali, nende koolitamise ning täiendava finantseerimise vajaduse. SM tagab laborite pandeemiavalmisoleku loomise kulude katmise
- Määratud viroloogialaborid säilitavad mitteuuritud haigematerjali proovid (ninaneelu sekreet, vereseerum jm), mida uuritakse pandeemia järgses perioodis
- SM on sõlminud kokkulepped MTO või EK koostöölaboritega haigematerjali täiendavaks uurimiseks, gripiviiruse isoleerimiseks, tüpeerimiseks, subtüpeerimiseks või genotüpeerimiseks
- Viroloogialaborid abistavad TTOd laboriuuringute tulemuste tõlgendamisel
- Viroloogialaborid uurivad gripiviiruse vastase ravimresistentsuse kujunemist
- SM tagab riikliku gripikeskuse loomise ja tegevuse finantseerimise. Riiklik gripikeskus peab olema tunnustatud MTO poolt
- SM määrab gripi diagnostika referentslabori ja tagab selle tegevuse finantseerimise
Gripi referentslabori ülesanded
- Gripi referentslabor verifitseerib identifitseeritud gripiviirused, vajadusel tüpeerib, subtüpeerib ning genotüpeerib need
- Gripi referentslabor saadab vajadusel gripiviiruse sisaldava haigematerjali või identifitseeritud gripiviirused MTO või EK referentslaborisse, järgides Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni (IATA) nakkusohtriku materjali pakendamise ja transportimise nõudeid

8. Gripihaigestumise epidemioloogiline uurimine

Gripihaigestumise epidemioloogilise uurimise eesmärk on nakkusallika, viiruse levikutee ja haigega kontaktsete isikute välja selgitamine, epideemiaprotsessi muutumise jälgimine ning ennetus- ja tõrjemeetmete kavandamine.

- Tervisekaitseinspeksioon määrab kindlaks koolitatud epidemioloogide arvu, mis on vajalik epidemioloogiliste uuringute ja epideemiatõrje meetmete elluviimiseks gripipandeemia tingimustes ning tööks riigipiiril
- TKI esitab SMle taotluse epidemioloogide arvu suurendamiseks ja ametikohtade finantseerimiseks
- SM tagab epidemioloogide 24/7 töögraafiku finantseerimise
- Selgitatakse välja gripiviiruse uue alltüübi (võimalik) levimine inimeselt-inimesele; tuvastatakse selle viiruse nakkusallikas
- Koostatakse juhendid gripihaige lähikontaktsete epidemioloogiliseks käsitlemiseks – meditsiiniliseks jälgimiseks, isoleerimiseks, hügieeninõuete järgimiseks, teavitamiseks.
- Täiendatakse epidemioloogilise uurimise ja teavitamise dokumente kooskõlas gripipandeemia vajadustega
- Epidemioloogilise ja kliinilise näidustuse olemasolul täiendatakse gripi haigusjuhu definitsiooni

9. Gripihaigete kliiniline kohtlemine

- Gripihaiged ja gripikahtlusega isikud isoleeritakse eelistatult oma kodus (äärmisel vajadusel selleks kohandatud alternatiivsete hospitaliseerimise kohtades) ja nendele tagavad vajalikud tervishoiuteenused perearstid ja kiirabi;

- Raskes üldseisundis, ebastabiilsete eluliste funktsioonidega ja eluohtlike tüsistustega gripihaiged hospitaliseeritakse võimalusel nakkusosakondadesse, selliste haigete arvu suurenemisel üld- kesk või piirkondliku haigla ajutiselt gripihaigete raviks kohandatud osakondadesse rakendades otstarbekaid ohutusnõudeid;
- TTO tagavad uurimismaterjali võtmise gripihaigelt või gripikahtlusega isikult, selle nõuetekohase ja ohutu pakendamise ning kiire transportimise määratud viroloogialaborisse (vajalik kuni pandeemia tekkimiseni);
- TTO tagavad efektiivse kliinilise uurimise, sh hospitaliseerimise näidustuste väljaselgitamise ja ravijuhiste täitmise;

10. Nakkusohutuse tagamine tervishoiuteenuse osutajate poolt

- Haiglad kohandavad nakkuskontrolli eeskirjad/juhised arvestades gripiviiruse uue ohtliku alltüübi iseärasusi asutusesisese leviku ennetamiseks ja kooskõlastavad need TKI kohalike asutustega;
- TKI kohalikud asutused nõustavad alternatiivse hospitaliseerimise kohtade kasutuselevõtul nendes otstarbekate nakkusohutuse nõuete rakendamist;
- Haiglad koolitavad nakkuskontrolli valdkonnas ajutiselt tööle rakendatud töötajaid;
- TTO võtab kasutusele efektiivsed isikukaitsevahendid;
- TTO vaksineerib riskirühma kuuluvad tervishoiutöötajad gripi vastu;
- Näidustusel tagab TTO riskirühma kuuluvate tervishoiutöötajate gripiviiruse vastase ennetusravi;

11. Gripi leviku ennetamine elanikkonna seas

11.1 Tervisekaitse meetmed

- Kõik Gripipandeemiaks valmisoleku plaani elluviivad osapooled tunnevad tervisekaitse meetmete realiseerimise õigusalusid
- TKI teavitab elanikkonda tervisekaitse meetmete rakendamise oodatavast kasulikkusest, aga ka võimalikust väiksest efektiivsusest
- Tervisekaitsemeetmete elluviimisel järgitakse MTO soovitusi

11.1.1 Isiklikud hügieeninõuded

- TKI teavitab elanikkonda piisknakkuse leviku ennetamise meetmetest
- TKI teeb piisknakkuse leviku ennetamise meetmed elanikele kättesaadavaks interneti-lehekülje kaudu

11.1.2 Nakkuse leviku ennetamine elanikkonna seas

- Elanikkonda teavitatakse (linnu)gripi nakatumise viisidest ja riskirühmadest
- Koostatakse (linnu)gripi nakatumise vältimise teabematerjal elanikkonnale
- Koostatakse linnugripi nakatumise vältimise teabematerjal professionaalsetele riskirühmadele (linnufarmi ja tapamaja töötajad, veterinaartöötajad jm)
- Koostatakse (linnu)gripi nakatumise vältimise teabematerjal riskipiirkondadesse reisivatele isikutele ja (linnu)gripi riskipiirkondadest saabuvatele isikutele
- Koostatakse riskirühma kuuluvate elanike gripi vastu vaksineerimise ja gripiviiruse vastase ennetusravi plaanid ning viiakse need ellu
- Koostatakse gripinakkuse laste- ja õppeasutuses, ühiselamus, hooldekodus, kaitseväes ja vanglas leviku ennetamise juhised

11.1.3 Karantiin ja sotsiaalne eraldamine

- Tagada õiguslused laste-, õppe- ja kultuuriasutuste sulgemiseks
- Tagada inimeste kogunemise keelustamise õiguslused
- Tagada karantiini kehtestamise, karantiinis viibivatele inimestele tervishoiu- ja sotsiaalteenuste, sealhulgas toitmise, ning psühholoogilise abi osutamise õiguslused
- Tagada sundravile suunamise ja isoleerimise õiguslused
- Tagada ohtliku haigega kontaktis olnud, potentsiaalselt nakatunud isikute välja selgitamise, isoleerimise ja ravile suunamise õiguslused

11.1.4 Reisimise või kaubavahetuse piiramine või keelustamine

- Tagada reisimise või kaubavahetuse piiramine/keelustamine epidemioloogilisel näidustusel kooskõlas Eesti ja EK õigussätetega ning Rahvusvaheliste Sanitaar-meditsiiniliste Eeskirjadega
- Kooskõlastada reisimise või kaubavahetuse piiramine/keelustamine VV, SiM, VMga, rahvusvaheliste transpordifirmadega ja turismifirmadega

12. Gripi vastu vaktsineerimine

Gripivaktsiin on kõrge kasuefektiivsusega vaktsiin. Vaktsineerimisega on võimalik ennetada elanike kõrget haigestumist ja suremust nii gripi sesoonse leviku perioodil kui gripipuhangu/pandeemia ajal. Tavapäraselt vaktsineeritakse elanikke gripi vastu igal aastal enne gripihaigestumise sesoonse tõusu perioodi algust. Eestis toimub see elanike omaalgatuse vormis ja oma või tööandja kulul.

Eestis ei ole riiklikku gripi vastu vaktsineerimise programmi, mis on vajalik koostada lähtudes gripi pandeemisest ohtlikkusest.

Gripiviiruse uue alltüübi vastast vaktsiini hakatakse tootma gripipandeemia alperioodil, mil nimetatud viirus on isoleeritud ja identifitseeritud. Uue vaktsiini tootmiseks kulub viis-kuus kuud, mistõttu gripipandeemia esimese laine ajal uus vaktsiin tõenäoliselt puudub. Seetõttu saab gripiviiruse uue alltüübi vastane vaktsineerimine alata olulise "hilinemisega". Uue pandeemilise gripivaktsiini kiireks hankimiseks ja tarnimiseks gripipandeemia ajal peaks SM sõlmima uue vaktsiini potentsiaalse tootjaga õigeaegselt hankelepingu.

12.1 Gripi riskirühmad

Gripi epideemia-ahela ohulülks on gripi riskirühmad, kelleks on kahjustatud immuunsüsteemiga inimesed. Uue gripiviiruse kiire levik riskirühma kuuluvate inimeste seas võib lühikese ajaga vallandada gripi epideemia/pandeemia koos kõrge haigestumise ja suremusega. Seetõttu kuuluvad gripi riskirühma inimesed rutiinsele iga-aastasele gripivastasele vaktsineerimisele.

➤ Gripi riskirühma kuuluvad:

- 65 aastased ja vanemad inimesed (~240 000) sh. isikud, kes põevad aneemiat, kroonilist kopsu-, südame-, neerude või ainevahetuse süsteemi haigust (eeskätt diabeeti) (~110 500)
- 18-64 aasta vanused täiskasvanud ja lapsed (alates kuue kuu vanusest), kes põevad aneemiat, kroonilist kopsu-, südame-, neerude või ainevahetuse süsteemi haigust (eeskätt diabeeti) (~157 000)
- 6 kuu kuni 17 aasta vanused lapsed ja noorukid (~265 000)

- Immuunpuudulikkusega inimesed sealhulgas immuunsüsteemi talitlust pärssivat ravi saavad (~2000) ja HIV-positiivsed (~5000) isikud
 - Rasedad (~14 000)
 - Riskirühma kuuluvate isikute lähikontaktsed
- Epideemia/pandeemia korral kuuluvad epidemioloogilisel näidustusel gripi vastu vaksineerimisele kõik operatiivselt ja strateegiliselt tähtsaid ametiülesandeid täitvad isikud:
- Tervishoiu personal (arstid, õed, kiirabitöötajad) (~14 000)
 - Tervisekaitseametnikud (~160)
 - Päästetöötajad, politseinikud, piirivalve, kinnipidamisasutuste töötajad jt (~10 500)
 - Tolliametnikud (~500)
 - Kaitseväelased (~5000)
 - Kodakondsus- ja Migratsiooniamet (~10)jt.
- Linnugripi ohu korral kuuluvad epidemioloogilistel näidustustel gripi vastu vaksineerimisele töö iseloomu tõttu ohustatud isikud:
- Linnufarmide töölised (~200)
 - Veterinaartöötajad (~100)
- Kuna gripi kõige sagedasemaks ja eluohtlikuks tüsistuseks on pneumokokinakkuse tagajärjel tekkiv kopsupõletik, siis vaksineeritakse gripipandeemiaks valmisoleku tagamisel ka *pneumokokinakkuse riskirühma kuuluvaid inimesi* – väikelapsi, 65 aastaseid ja vanemaid inimesi, immuunpuudulikkusega inimesi, kroonilisi südame- ja kopsuhaigeid.
- Epideemia/pandeemia korral kuuluvad gripi vastu vaksineerimisele strateegiliselt ja ühiskondlikult tähtsad isikud (riigijuhid, olulisemad energeetika, toidu- ja veemajandus jm sektorite esindajad), kellest sõltub ühiskonna funktsioneerimine (~...).

12.2 Seseonse gripi vastu vaksineerimine

- TTOd ja muud gripi riskirühmi omavad asutused vaksineerivad tööandjana gripi riskirühma kuuluvad töötajad
- Tagada riskirühma kuuluvate töötajate kõrge hõlmatus gripivastase vaksineerimisega
- Korraldada gripivaktsiini kõrvaltoimete seire

12.3 Pandeemilise gripiviiruse vastu vaksineerimine

- Pandeemia tingimustes tuleb adekvaatse immuuntaseme loomiseks vaksineerida üht inimest vaktsiini kahe doosiga
- SM tagab pandeemilise gripivaktsiini võimalikult varajase hankimise riigieelarve vahendite arvelt
- SM korraldab pandeemilise gripivaktsiini transportimise, ladustamise, jaotamise
- TKI korraldab pandeemilise gripivaktsiini külmahela käitlemist
- Määratakse kindlaks vaksineerimise prioriteetsed riskirühmad (linnugripi korral – linnufarmi, tapamaja, veterinaarteenistuse töötajad, broilerirümpade töötajad, tervishoiu- ja tervisekaitsetöötajad, pääste-, politsei- ja muude elutähtsate operatiivteenistuste töötajad)
- Kavandada prioriteetsete riskirühmade vaksineerimise läbiviimine
- Kavandada muude riskirühmade ja elanikkonna vaksineerimise läbiviimine
- Kavandada vaksineerimiskeskuste loomine, nende varustamine töötajatega ja ajutise personali koolitamine
- Tagada vaksineerimise ohutus

- Korraldada pandeemilise gripivaktsiini kõrvalnähtude seire
- Hinnata pandeemilise gripivaktsiini efektiivsust

13. Gripi ennetus ja ravi

Gripiviiruse vastaseid ravimeid kasutatakse nii grippi nakatumise vältimiseks kui ravimiseks gripinakkuse varajases faasis. Gripivastast ennetusravi kasutatakse eeskätt gripi riskirühma (punkt 12.1) kuuluvatel isikutel. Viirusvastased ravimid vähendavad gripiviiruste eritumist nakatunud inimese organismist. Gripipandeemia algfaasis aitavad need oluliselt vähendada haigestumist ja suremust. Viirusvastaste ravimite kasutamine ei sega inaktiveeritud gripivaktsiini kasutamist.

- SM koostab gripiviiruse vastaste ravimite kasutamise strateegia gripi epideemia/pandeemia ajal ja tagab selle elluviimise
- RA tagab gripipandeemia olukorras vajalike müügiloaga kui ka müügiloata ravimite ja vaktsiinide legaalse kättesaadavuse riigis, vaadates müügilubade ja impordi- või sisseveolubade taotlused läbi erandkorras
- SM korraldab gripiviiruse vastaste ravimite hankimise, transpordi, ladustamise ja jaotamise
- SM korraldab gripivastaste ravimite kasutamise kontrolli ja efektiivsuse hindamise, ravimresistentsuse kujunemise ja kõrvalnähtude tekkimise seire
- THA koostab gripi ennetus- ja ravijuhised

14. Elutähtsate teenistuste funktsioneerimine

Gripipandeemia ajal peavad funktsioneerima kõik elutähtsad teenistused, millest kõige tähtsam on **tervishoiusüsteem**.

14.1 Tervishoiusüsteem

Tervishoiusüsteemi põhiülesanne gripipandeemia ajal on tagada tervishoiuteenuse osutamine gripihaigetele ja säilitada vajalikus mahus tervishoiuteenuste osutamine teistele erakorralist abi vajavatele haigetele. Suurim koormus langeb tervishoiusüsteemi ambulatoorsele osale (kuni 98% haigeid ravitakse haiglaväliselt)

14.1.1 Perearstiabi

- Perearstid teevad elanikkonna hulgas enne gripipandeemia puhkemist aktiivset selgitustööd (erinevad üritused ja personaalsed kontaktid oma nimistusse kantud inimestega) gripi ennetamisest, gripihaige põetamisest, nakkusohutuse abinõudest ja levitavad vastavat teabematerjali;
- Perearstid osalevad valmistumisel gripipandeemiaks erialastel täiendusüritustel, töötavad läbi ja teevad ettevalmistusi vastavate juhendmaterjalide kasutuselevõtuks;
- Perearstid osalevad aktiivselt gripipandeemiaks valmisoleku õppustel;
- Perearstid on varustatud vajalike isikukaitsevahenditega ja korraldavad oma töö järgides maksimaalselt nakkusohutuse nõudeid;
- Perearstid ja nendega koos töötavad tervishoiutöötajad on vaktsineeritud gripi vastu;
- Perearstid tagavad gripipandeemia ajal elanikkonna teenindamise kõikidel päevad nädalas tehes selleks vajalike ümberkorraldusi töökorralduses;
- Perearstid korraldavad gripipandeemia ajal gripihaigete ambulatoorset ravi ja haiglaravi vajavate haigete väljaselgitamise ning nende ravile suunamise;

- Perearstid annavad gripipandeemia ajal soovitusi gripihaige põetamiseks;
- Perearstid jälgivad gripipandeemia oma nimistusse kuuluvate inimeste haigestumist grippi ja teavitavad sellest Tervisekaitseinspektsiooni kohalikku asutust;
- Perearsti haigestumisel jätkavad teised perearstiga koos töötavad tervishoiutöötajad teenuse osutamist vastavalt oma kvalifikatsioonile ja perearst leiab koos maavalituse sotsiaal- ja tervishoiuosakonnaga otstarbeka haiguseaegse asendamise võimaluse.

14.1.2 Kiirabi

- Kiirabi koostab Tervishoiuameti poolt antud ülesannete täitmiseks valmisoleku plaanid tegutsemiseks gripipandeemia korral, kooskõlastavad need Tervishoiuametiga ja korraldavad nende kontrollimiseks õppuseid;
- Kiirabi osaleb valmistumisel gripipandeemiaks erialastel täiendusüritustel, töötavad läbi ja teevad ettevalmistusi vastavate juhendmaterjalide kasutuselevõtuks;
- Kiirabi osaleb aktiivselt gripipandeemiaks valmisoleku õppustel;
- Kiirabi tervishoiutöötajad on vaksineeritud gripi vastu;
- Kiirabil on küllaldane meditsiinivahendite varu tegutsemiseks gripipandeemia tingimustel, ta on varustatud nõutavate isikukaitsevahenditega ja desinfektsiooni tegemiseks vajalike vahenditega;
- Kiirabi on valmis eelistatult andma gripi- ja gripitüsistustega haigetele elupäästvat abi ning näidustuse korral transportima neid vastavasse aktiivravihaiglasse;

14.1.3 Aktiivravi haiglad

- Aktiivravihaiglad koostavad Tervishoiuameti poolt antud ülesannete täitmiseks valmisoleku plaanid tegutsemiseks gripipandeemia korral, kooskõlastavad need Tervishoiuametiga ja korraldavad nende kontrollimiseks õppuseid;
- Aktiivravihaiglad korraldavad oma personali koolitust ja oma personali valmisoleku taseme kontrollimiseks õppusi;
- Aktiivravihaiglal on olemas tegevusjuhised tööks pandeemia tingimustes;
- Aktiivravihaiglad on valmis ümber korraldama voodifondi kasutamise;
- Aktiivravihaiglad on valmis hospitaliseerima, isoleerima ja ravima ning tagama gripi- ja gripitüsistustega haigetele intensiivravi;
- Aktiivravihaiglad tagavad haiglanakkuse leviku ennetamise;
- Aktiivravihaiglad tagavad gripihaigete ja teiste erakorraliste haigete hospitaliseerimisel kinnipidamise haiglaravi näidustustest;
- Aktiivravihaigla tervishoiutöötajad on vaksineeritud gripi vastu;
- Aktiivravihaiglad korraldavad tervishoiutöötajate ratsionaalse kasutamise ja personali haigestumisel (puudumisel) asutusesisese asendamise;
- Aktiivravi haiglate tervishoiutöötajad on varustatud individuaalsete kaitsevahenditega, nendele on tagatud võimalikult nakkusohutud töötingimused; aktiivravihaigla katkematuks tegutsemiseks muu olulise personali jaoks on loodud ohutud töötingimused
- Aktiivravihaiglad on varustatud piisavalt ravimitega, sealhulgas antibiootikumidega, gripitüsistuste ravimiseks;
- Aktiivravihaiglate nakkusohutlike bioloogiliste jäätmete eemaldamise/kahjutustamise süsteem on ette valmistatud tööks gripipandeemia tingimustes.

14.2 Muud elutähtsad teenistused

- Kohalikud omavalitsused korraldavad koolnute matmist
- Koostavad epideemiaks/pandeemiaks valmisoleku plaani ja tegevusplaani
- Komplekteerivad vajaliku isikkoosseisu ja selle asendamise
- Korraldavad isikkoosseisu epideemiaks/pandeemiaks valmisoleku alase koolituse
- Varustavad isikkoosseisu individuaalsete kaitsevahenditega ja korraldavad vaksineerimise

15. Gripipandeemia järgne periood

Gripipandeemia vaibumise järgselt algab riigis taastumisperiood

- Tervishoiu ja muud elutähtsad süsteemid koostavad operatiivsed taastumisplaanid
- Tervishoiu ja muud elutähtsad süsteemid taastavad oma tavapärase struktuuri ja põhimääruse kohase tegevuse
- SM korraldab tervishoiusüsteemi gripipandeemia aegse tegevuse efektiivsuse ja puuduste analüüsi ning kulutatud ressursside asendamise ja selle finantseerimise kava
- VV korraldab gripipandeemia sotsiaalmajandusliku mõju ja tagajärgede hindamise
- SM korraldab psühhosotsiaalse toetuse andmise elanikkonnale

4. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU TAGAMISE KOOSTÖÖPARTNERID

- Sotsiaalministeerium
- Tervishoiuamet
- Tervisekaitseinspeksioon
- Eesti Haigekassa
- Tervishoiuteenuste osutajad
- Grippi ja selle tüsistusi diagnoosivad viroloogia/mikrobioloogia laborid
- Verekeskused
- Siseministeerium
- Maavalitsused
- Kaitseministeerium
- Justiitsministeerium
- Põllumajandusministeerium
- Rahandusministeerium
- Välisministeerium
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
- Haridusministeerium
- Raviamet
- Ravimitootjad
- Veterinaar- ja Toiduamet
- Ravimeid maale toovad firmad

- Apteegid
- Euroopa Komisjon
 - Nakkushaiguste seirevõrgustik
 - ECDC
 - EISS
 - EMEA
- Maailma Tervishoiuorganisatsioon (WHO)
 - Maailma Gripiseire Võrgustik
- Maailma Loomatervise Organisatsioon (OIE)

5. RESSURSSIDE MOBILISEERIMINE

- SM korraldab gripipandeemiaks valmisoleku loomiseks vajalike kulutuste analüüsi ja taotluse esitamise nende rahastamiseks Vabariigi Valitsusele sh:
 - täiendavate püsistruktuuride loomine (Riiklik Gripikeskus, volitatud gripi referentslabor ning strateegiliste vaktsiinide külmladu);
 - gripi seire sentinel-süsteemi moodustamine;
 - täiendavaid ajutisi ja püsistruktuure käitleva lisatööjõu leidmine, koolitamine ja töö tasustamine;
 - gripi ja muude vaktsiinide hankimine elanike ja riskirühmade massvaktsineerimiseks;
 - gripiviiruse vastaste ravimite hankimine elanike ja riskirühmade ravi/profülaktika läbiviimiseks;
 - seroepidemioloogiliste uuringute läbiviimine (finantseerimine, vereseerumide kogumise korraldamine, diagnostikumidega varustamine, uurimise korraldamine);
 - tervishoiutöötajate ja tervisekaitseametnike varustamine individuaalsete kaitsevahenditega;
 - nakatumisohus töötavate tervishoiutöötajate ja tervisekaitseametnike elukindlustuse korraldamine/finantseerimine;
 - aktiivravihaiglate varustamine kopsuventilatsiooniparaatidega;
 - rahalise püsiva epideemiatõrje fondi loomine pandeemia/epideemia valmisoleku, ennetustegevuse ja epideemiatõrje meetmete realiseerimise finantseerimiseks;
 - 3. bioohutustaseme (BSL-3) viroloogialabori loomine TKI Viroloogia Kesklabori baasil;
 - gripi riskirühma kuuluvate isikute rutiinne iga-aastane gripi vastane vaktsineerimine ning selle programmi riiklikku finantseerimise alustamine;
- SM korraldab gripipandeemia ajal tekkinud täiendavate kulude analüüsi ja nende hüvitamise taotluse esitamise Vabariigi Valitsusele;
- SM korraldab elutähtsate süsteemide pandeemia eelsele tasemele vastava seisundi taastamiseks vajalike kulude analüüsi ja nende hüvitamise taotluse esitamise Vabariigi Valitsusele;
- Ravikindlustuse eelarvest finantseeritakse kulud tervishoiuteenuse osutamiseks seoses gripipandeemiaga muutes selleks vajadusel vastava aasta raviteenuste lepinguid ja rahastamise põhimõtteid;

- Kiirabiteenuse ja kindlustamata isikute kulud gripipandeemia ajal rahastatakse riigieelarvest;
- Vabariigi Valitsus finantseerib kulusid, mis on seotud valmisoleku loomisega, täiendavaid tegevuskulusid gripipandeemia ajal ja tervishoiusüsteemi taastamiseks vajalikke kulusid;

6. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU FAASID JA TASEMED

Eesti Vabariik järgib gripipandeemiaks valmisoleku plaani elluviimisel Maailma Tervishoiuorganisatsiooni poolt soovitatud ja Euroopa Komisjoni poolt tunnustatud gripipandeemia valmisoleku faase ja tasemeid gripi seire ja epideemiatõrje meetmete elluviimise kooskõlastamise ja koostöö koordineerimise eesmärgil.

Gripi pandeemiate vaheline periood

1. faas: Maailmas ei ringle gripiviiruse uusi inimpatoogeenseid alltüüpe ja ei esine nende poolt põhjustatud haigusjuhte.

Inimesel grippi haigestumist põhjustada võiv gripiviiruse alltüüp ringleb ainult lindude/loomade seas. Seetõttu on inimeste nakatumise risk väike.

1. tase: Eestis ei ole avastatud gripiviiruse uue alltüübi ringlust lindude/loomade seas.

Eestil ei ole intensiivseid reisi/turismi- või kaubandussidemeid riikidega, kus gripiviiruse uus alltüüp ringleb lindude/loomade seas.

2. faas: Maailmas ei ole inimestel avastatud nakatumist gripiviiruse uue alltüübiga.

Inimeste nakatumise oht lindude/loomade seas ringleva linnugripi viiruse inimpatoogeense alltüübiga on reaalselt olemas.

1. tase: Eestis ei ole inimestel avastatud gripiviiruse uut alltüüpi.

Eestil ei ole intensiivseid reisi/turismi- või kaubandussidemeid riikidega, kus on olemas inimeste nakatumise risk lindude/loomade seas ringleva linnugripi viiruse inimpatoogeense alltüübiga.

2. tase: Eestil on intensiivsed reisi/turismi- või kaubandussidemed riikidega, kus on olemas inimeste nakatumise risk lindude/loomade seas ringleva linnugripi viiruse inimpatoogeense alltüübiga.

3. faas: Maailmas esinevad inimeste nakatumise üksikjuhud gripiviiruse uue alltüübiga, kuid viiruse uus alltüüp ei levi inimeselt-inimesele või erandina levib haigelt ainult temaga lähikontaktis olnud isikutele.

1. tase: Eestis ei esine inimeste nakatumise üksikjuhte gripiviiruse uue alltüübiga.

Eestil ei ole intensiivseid reisi/turismi- või kaubandussidemeid riikidega, kus esinevad inimeste nakatumise üksikjuhud gripiviiruse uue alltüübiga.

2. tase: Eestil on intensiivsed reisi/turismi- või kaubandussidemed riikidega, kus esinevad inimeste nakatumise üksikjuhud gripiviiruse uue alltüübiga.

3. tase: Eestis esinevad inimeste nakatumise üksikjuhud gripiviiruse uue alltüübiga.

4. faas: Ühes või mitmes omavahel seotud geograafilises piirkonnas tekivad lokaalsed, piiratud

ulatusega rühmaviisilised gripipuhangud (kuni 25 haigusjuhuga ja kestvusega kuni kaks nädalat). Ühelt haigelt nakatunud isikute keskmine arv (R_0) on $0 < R_0 < 0,5$.

Gripiviiruse uue alltüübi levik inimeselt-inimesele on piiratud ja esineb ainult teatud piirkonnas. Uus viirus ei ole veel täielikult adapteerunud inimesele.

1. tase: Eestis ei esine lokaalseid, piiratud ulatusega rühmaviisilisi gripi puhanguid. Eestil ei ole intensiivseid reisi/turismi- või kaubandussidemeid piirkondadega, kus esinevad lokaalsed, piiratud ulatusega rühmaviisilised gripi puhangud.
2. tase: Eestil on intensiivsed reisi/turismi- või kaubandussidemed piirkondadega, kus esinevad lokaalsed, piiratud ulatusega rühmaviisilised gripi puhangud.
3. tase: Eestis esinevad lokaalsed, piiratud ulatusega rühmaviisilised gripi puhangud.

5. faas: Ühes või mitmes omavahel seotud geograafilises piirkonnas esinevad suuremad lokaalsed rühmaviisilised gripi puhangud (25-50 haigusjuhuga ja 2-4. nädalase kestvusega). Ühelt haigelt nakatunud isikute keskmine arv (R_0) on $0,5 < R_0 < 1,0$, kuid haigusjuhtude arv ei suurene kiiresti.

Gripiviiruse uue alltüübi levik inimeselt-inimesele on endiselt piiratud, kuid uus viirus on inimesel tunduvalt rohkem adapteerunud. Uue viiruse täielikku levikut inimeselt-inimesele ehk pandeemia tekke riski veel ei esine.

1. tase: Eestis ei esine suuremaid lokaalseid rühmaviisilisi gripi puhanguid. Eestil ei ole intensiivseid reisi/turismi- või kaubandussidemeid piirkondadega, kus esinevad suuremad lokaalsed rühmaviisilised gripi puhangud.
2. tase: Eestil on intensiivsed reisi/turismi- või kaubandussidemed piirkondadega, kus esinevad suuremad lokaalsed rühmaviisilised gripi puhangud.
3. tase: Eestis esinevad suuremad lokaalsed rühmaviisilised gripi puhangud.

Gripipandeemia periood

6. faas: Maailma Tervishoiuorganisatsioon kinnitab gripiviiruse uue alltüübi poolt põhjustatud pandeemia algamist. Esineb gripiviiruse uue alltüübi intensiivne ja pidev levik elanike hulgas. Gripipandeemiast on ohustatud kõik riigid.

1. tase: Eestil ei ole intensiivseid reisi/turismi- või kaubandussidemeid gripi- pandeemiast tabatud riikidega.
2. tase: Eestil on intensiivsed reisi/turismi- või kaubandussidemed gripipandeemiast tabatud riikidega.
3. tase: Eestis algab gripipandeemia.
4. tase: Eestis lõpeb gripipandeemia esimene laine.
5. tase: Eestis algab gripipandeemia teine või järgmised lained.

Gripipandeemia järgne periood

Maailmas ja Eestis lõpeb gripipandeemia. Taastub gripipandeemiate vaheline periood ja pandeemiaks valmisoleku 1. faas.

Gripipandeemiaks valmisoleku perioodide, faaside ja tasemete määramine

Gripipandeemiaks valmisoleku perioodid ja faasid määrab maailma tasemel kindlaks ja kuulutab välja MTO. Nende andmete alusel määrab Sotsiaalministeerium kindlaks ja kuulutab Eestis välja gripipandeemiaks valmisoleku perioodid, faasid ja konkreetsed tasemed.

1. faas on tavapärane, püsiv gripipandeemiaks valmisoleku faas; 2-6. faasid on ajutised, epidemioloogilisest olukorrast tingitud faasid, mis gripipandeemia vaibumisel muutuvad tagasi 1. faasiks.

7. EESTI VABARIIGI ÜLESANDED EUROOPA LIIDU LIIKMESRIIGINA GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU TAGAMISEL

7.1 Planeerimise ja koordineerimise valdkonnas

Kõikides valmisoleku faasides ja tasemetel:

- Koostada, hinnata, pidevalt täiendada ja viia ellu riiklikku gripipandeemiaks valmisoleku plaani
- Gripipandeemiaks valmisoleku plaan kooskõlastada ja koordineerida tegevust EKga
- Tagada ennetavate ja epideemiatõrje meetmete elluviimine
- Koordineerida koostööd koostööpartneritega
- Moodustada gripipandeemiaks valmisoleku planeerimise ametkondade vaheline komisjon
- Moodustada gripipandeemia tõrje ametkondade vaheline komisjon
- Koostada gripipandeemiaks valmisoleku logistikasüsteemi tegevusplaan ning tagada selle finantseerimine
- Gripi epizootoloogilise, veterinaarse kliinilise ja laboratoorse seire korraldamine lindudel ja loomadel
- Ministeeriumid ja omavalitsused koostavad ja realiseerivad ametkondlikud ja kohalikud gripipandeemiaks valmisoleku plaanid

7.2 Olukorra jälgimine ja hindamine

Gripi seiret korraldab, koordineerib ja teeb koostööd EKga ning MTOga SM, TKI ning Riiklik Gripikeskus.

Eesti osaleb Euroopa Komisjoni Nakkushaiguste Varajase Teavitamise ja Kiirreageerimise Süsteemi (EWRS) tegevuses.

Seire korraldamine valmisoleku faasides ja tasemetel toimub järgmiselt:

1-3. faasis: laboratoorse seire käigus uue gripiviiruse alltüübi avastamine

4. faasis: uue avastatud gripiviiruse alltüübi verifitseerimine referentslaboris; nakkusallika ja levikutee identifitseerimine; epideemia/pandeemia riskianalüüsi tegemine

5. faasis: aktiivse seire alustamine; EK ja MTO kohene teavitamine; aktiivse seire alustamine riigipiiril

1-6. faasis: epidemioloogilise ja laboratoorse seire andmete pidev edastamine EKle ja MTOle

6. faasis: kliinilise (sealhulgas haigestumise, hospitaliseerimise, tüsistuste ning suremuse), epidemioloogilise ja laboratoorse seire jätkamine gripiviiruse uue alltüübi struktuuri ning epideemia/pandeemia iseloomu õigeaegseks identifitseerimiseks.

Kõikides faasides ja tasemetel korraldab THA tervishoiuasutustes gripi tüsistuste ja selle poolt põhjustatud suremuse seiret.

SM ja PM korraldavad inimese ja linnugripi seiresüsteemide integreeritud koostööd. Epidemioloogilise seire nõutav koostisosa on elanike ja riskirühmade *seroloogiline uurimine* gripi immuunsusfooni selgitamise eesmärgil.

Laboratoorne seroloogiline uuring korraldatakse:

- 1) pandeemia esimese laine algfaasis ja
- 2) pärast pandeemia esimese laine lõppemist.

Laboratoorse seire korraldamine

- Laboratoorset seiret korraldab Riiklik Gripikeskus ning seda teevad viroloogialaboratooriumid, Riiklik Gripikeskus koostab gripiseire laboratoorse süsteemi jaoks gripipandeemiaks valmisoleku plaani ja tagab selle elluviimise
- Linnugripi laboratoorset seiret linnu/looma populatsioonis korraldab VTA
- SM ja PM tagavad gripi ja linnugripi laboratoorse referentsteenuse kättesaadavuse
- Laboratoorse seire tulemustest teavitatakse ECDC, EISS, EK ja MTO gripi referentslaboreid
- Isoleeritud gripiviiruse uue alltüübi verifitseerimine referentslaboris
- Vaktsineerimise hõlmatus, ohutuse, kõrvalnähtude ja efektiivsuse seire korraldamine
- SM korraldab elanikkonna gripivastase vaktsineerimisega hõlmatus, ohutuse, kõrvalnähtude ja efektiivsuse seiret
- Seire tulemustest teavitatakse ECDC, EISS, MTO

7.3 Ennetamine ja leviku tõkestamine

- SM koostab ja korraldab elanikkonna, sealhulgas riskirühmade, gripipandeemiaks valmisoleku vaktsineerimise ja kemoprofülakтика plaani ellu viimist
- SM koostab gripivaktsiini ja viirusvastaste ravimite hankimise plaani
- SM sõlmib tootjaga lepingu pandeemilise gripivaktsiini hankimiseks ja tarnimiseks
- SM sõlmib tootjaga lepingu viirusvastaste ravimite hankimiseks ja tarnimiseks
- TKI töötab välja desinfektsiooni juhised
- SM ja PM koordineerivad ennetustegevuse elluviimist tervishoiu- ja tervisekaitseteenuste osutajate ning linnu/looma tervishoiuteenuste osutajate vahel
- SM määrab gripivaktsiini, viirusvastaste ravimite ja individuaalsete kaitsevahendite vajaduse ning loob nende roteeruvad varud
- SM korraldab gripivaktsiini ja viirusvastaste ravimite ladustamise ja tagab nende 24/7 kättesaadavuse
- SM kavandab ja korraldab gripi riskirühmade vaktsineerimise ja viirusevastase ravimiprofülakтика läbiviimise
- SM kavandab vaktsineerimiskeskuste loomise massvaktsineerimise läbiviimiseks gripipandeemia ohu korral
- SM ja PM korraldavad ennetus- ja epideemiatõrje meetmete ellu viimist riigipiiril ning tagavad kaubavahetuse ohutuse kontrolli riigipiiril
- TKI korraldab riskipiirkondadesse reisimise ohutuse alast nõustamist
- SM ja PM koordineerivad ennetustegevuse elluviimist tervishoiu- ja tervisekaitseteenuste osutajate ning linnu/looma tervishoiuteenuste osutajate vahel

7.4 Tervishoiusüsteemi reageerimine

7.5 Kommunikatsiooni korraldamine

- SM koostab gripipandeemiaks valmisoleku kommunikatsiooni plaani
- SM koostab meedia ja avalikkuse teavitamise kava epideemia/pandeemia kõikide faaside ja tasemete kohta
- Õigeaegse ja objektiivse teavitamise ning suhtlemise eesmärgiks on kuulduste ja spekulatsioonide leviku ning paanika tekke ennetamine
- SM korraldab kommunikatsiooni ja teabevahetust koostööpartneritega
- SM on olemas EK ja ECDCga koostöö koordineerimise plaan
- SM korraldab EK Nakkushaiguste Seirevõrgustiku, ECDC, EISS, MTO süstemaatilist teavitamist
- SM tagab EK Varajase Teavitamise ja Kiirreageerimise Süsteemi (EWRS) liikme, Eesti Nakkushaigustest Varajase Teavitamise ja Kiirreageerimise Süsteemi operatiivse funktsioneerimise

8. GRIPIPANDEEMIAKS VALMISOLEKU PLAANI TEGEVUSKAVA

GRIPIPANDEEMIADE VAHELINE PERIOOD

1. FAAS

Maailmas ei ringle gripiviiruse uusi inimpatogeenseid alltüüpe ja ei esine nende poolt põhjustatud haigusjuhte.

Juhul, kui gripiviiruse uus alltüüp ringleb ainult lindude/loomade seas, on inimeste nakatumise risk väike.

1. tase: Eestis ei ole avastatud gripiviiruse uue alltüübi ringlust lindude/loomade seas. Eestil ei ole tihedaid reisi/turismi või kaubandussidemeid riikidega, kus gripiviiruse uus alltüüp ringleb lindude/loomade seas.

1. Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine

Tegevused ja täitjad:

- Selgitada otsusetegijatele gripipandeemiaks valmisoleku kavandamise ja elluviimise tähtsust **SM**
- Koostada gripipandeemiaks valmisoleku plaan ja tegevusplaan **SM**
- Koostada ministeeriumide, kohalike omavalitsuste, määratud asutuste-ettevõtete, operatiivteenistuste ja tervishoiuteenust osutavate asutuste gripipandeemiaks valmisoleku plaanid ja tegevusplaanid

Ministeeriumid, KOV, määratud asutused ettevõtted, operatiivteenistused, tervishoiuteenust osutavad asutused

- Korraldada perioodiliselt gripipandeemiaks operatiivvalmisoleku õppusi **Eelnimetatud täitjad**
- Viia perioodiliselt läbi koolitusi gripipandeemiaks valmisoleku meetmete elluviimise küsimustes **Eelnimetatud täitjad**
- Kavandada viirusvastaste, antimikroobsete jm ravimite, gripivaktsiini, individuaalsete kaitsevahendite, laboridiagnostikumide, tehnilise varustuse jm riiklike ja kohalike varude loomine, hankimise, ladustamise, asendamise ja väljastamise logistikasüsteem **VV, SM**
- Gripi seire sentinel-seiresüsteemi loomine **SM, Riiklik Gripikeskus**

2. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

Gripi ja gripisarnaste haiguste ehk respiratoorsete segaviirusnakkuste seire

Tegevused ja täitjad:

- Gripi seire süsteemi tegevuse korraldamine ja efektiivsuse kontrollimine **SM, TKI**
- Gripi ja gripisarnaste haiguste kliiniline ja laboratoorne/viroloogiline rutiinne seire **TTO, viroloogialaborid**
- Kliinilise, laboratoorse ja epidemioloogilise seire andmete TKIle edastamise korraldamine **SM, TTO**
- Linnugripi seire korraldamine ja linnugripi viiruste avastamisest TKI teavitamine

- Korraldada gripi tüsistustest TKIle teavitamine **PM, VTA**
SM, THA, TTO
- Korraldada gripi ja selle tüsistuste surmajuhtumitest TKIle teavitamine **SM, THA, TTO**
- Gripi riskirühmade identifitseerimine **SM, THA, TTO**
- Riikliku Gripi keskuse loomine, tegevuse käivitamine ja MTO tunnustuse saamine **SM, TKI**
- Gripi leviku jälgimine maailmas, Euroopa Liidus ja naaberriikides **TKI**
- Eesti gripi seire andmete edastamine MTO, EKle, naaberriikidele **TKI**

2.1 Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Mikrobioloogia/viroloogia laborid koostavad tegevusplaani tööks pandeemia ajal **SM, TTO, TKI**
- Gripi referentslabori volitamine või referentsteenuse ostmise korraldamine **SM**
- BSL-3 viroloogia labori loomine **SM, TKI**
- Isoleeritud viiruste transportimine MTO koostöölaborisse **Gripi referentslabor**
- Lepingu sõlmimine mõne EL liikmesriigi BSL-4 viroloogialaboriga **SM, TKI**

3. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

3.1 Vaktsiinide, viirusvastaste-antimikroobsete jm ravimite ja individuaalsete kaitsevahendite hankimine ning varu loomine

- Vaktsiinide, viirusvastaste-antimikroobsete jm ravimite ja individuaalsete kaitsevahendite kasutamise ja varude loomise plaani koostamine **SM, TTO**
- Vaktsiinide ladustamise, jaotamise ja külmahela käitlemise korraldamine **SM, TKI**
- Vaktsiinide kõrvalnähtude seire ja teavitamise korraldamine pandeemia tingimustes **SM, RA**
- Gripi riskirühmade vaktsineerimise ja viirusevastase raviprofülaktika plaani koostamine **SM**
- Õigusliku aluse loomine elanike kohustusliku massvaktsineerimise läbiviimiseks pandeemia tingimustes **SM**
- Plaani koostamine massvaktsineerimise läbiviimiseks pandeemia tingimustes **SM, TTO**

4. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

4.1 Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse, osutamine

Tegevused ja täitjad:

- Koostada tervishoiuasutuste ja kiirabi gripipandeemiaks valmisoleku plaanid **SM, THA, TTO**
- Koostada kiirabi tegevusjuhised tööks pandeemia tingimustes **THA, TTO**
- Kavandada tegevusplaani gripihaigete ravimiseks/põetamiseks kodus ning alternatiivsetes hospitaliseerimise/ravimise kohtades (hooldekodud, koolid jm) **SM, THA, TTO**
- Kavandada haigeid käsitlevate tervishoiutöötajate varustamine individuaalsete kaitsevahenditega **SM, THA, TTO**
- Kavandada tervishoiuasutustes eraldusruumid gripihaigete isoleerimiseks **THA, TTO**

- Koostada pandeemia ajal rivist välja langenud isikkoosseisu asendamise plaan **SM, THA, TTO**
- Koostada ja juurutada gripi haiglanakkuse ennetamise ja tõrje plaan **THA, TTO**
- Korraldada TTO täiendkoolitust tööks pandeemia tingimustes **SM, TTO**
- Korraldada TTO õppusi vähemalt üks kord aastas tegevuse korraldamiseks ja valmisoleku kontrollimiseks tööks pandeemia tingimustes **SM, THA, TTO**
- Käsuliini funktsionaalsuse kontrollimine **SM, THA, TTO**
- Vähemalt üks kord aastas hinnata gripipandeemiaks valmisoleku plaanide kvaliteeti ja täiendada neid **TTO**
- Apteekid koostavad plaani ravimitega, sesoonse gripi- ja pneumokokivaktsiinidega varustamiseks ning kooskõlastada hankimine tootjate/maaletoojatega **RA, Apteekrite Liit**

4.2 Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Tagada tervisekaitsesüsteemi valmisolek tööks pandeemia tingimustes, koostada gripipandeemiaks valmisoleku plaan **SM, TKI**
- Koostada tegevusjuhised epideemiatõrje meetmete rakendamiseks gripipandeemia tingimustes **TKI**
- Koostada õigusaktid 1) karantiini kohustuslikuks rakendamiseks pandeemia korral, 2) jõustruktuuride kasutamiseks karantiini korraldamiseks, 3) piiripunktide sulgemiseks, 4) välisriigi nakatunud kodanike käsitlemiseks pandeemia tingimustes **SM, SiM, VM**

4.3 Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Vaktsiinide hankimise, ladustamise, jaotamise ja transportimise plaani koostamine **SM**
- Elanikkonna ja gripi riskirühmade sesoonse gripivastane vaksineerimine **SM, RM**
- Elanikkonna ja gripi riskirühmade pandeemilise gripi vastase immuniseerimise plaani koostamine **SM, TKI**
- Individuaalsete kaitsevahendite hankimise plaani koostamine **SM**
- Laborivarustuse hankimise plaani koostamine **SM, Gripi referentslabor**
- Kodus isoleeritud või karantiini määratud isikute toidu ja sotsiaalteenustega varustamise plaani koostamine **SM, KOV, SiM**

5. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Gripipandeemiaks valmisoleku kommunikatsiooniplaani ja teabevahetuse kava koostamine **SM**
- Teatmateriaalide koostamine meediale, avalikkusele, riskirühmadele **SM, TKI**
- Luua kommunikatsiooni kanalid suhtlemiseks Euroopa Komisjoni ja MTOga **SM, TKI**

2. FAAS

Inimestel ei ole avastatud gripiviiruse uusi alltüüpe. Inimeste nakatumise risk lindude/loomade seas ringleva linnugripi viiruse inimpatogeense alltüübiga on realselt olemas.

1. tase: Eestis ei ole inimestel avastatud gripiviiruse uusi alltüüpe.

Eestil ei ole tihedaid reisi/turismi või kaubandussidemeid riikidega, kus on olemas inimeste nakatumise risk lindude/loomade seas ringleva linnugripiviiruse inimpatogeense alltüübiga.

2. tase: Eestis ei ole inimestel avastatud gripiviiruse uusi alltüüpe.

Eestil on olemas tihedad reisi/turismi- või kaubandussidemed riikidega, kus on olemas inimeste nakatumise reaalne risk lindude/loomade seas ringleva linnugripi viiruse inimpatogeense alltüübiga.

Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon:

- A. moodustab gripipandeemiaks valmisoleku planeerimise ametkondade vahelise komisjoni*
- B. Gripipandeemiaks valmisoleku planeerimise ametkondade vaheline komisjon täpsustab gripipandeemiaks valmisoleku riiklikku plaani ning koostab tegevusplaani*
- C. moodustab Gripipandeemia tõrje ametkondade vahelise komisjoni*
- D. Gripipandeemia tõrje ametkondade vaheline komisjon täpsustab gripipandeemiaks valmisoleku riikliku plaani tegevusplaani*
- E. Gripipandeemia tõrje ametkondade vaheline komisjon korraldab linnugripi integreeritud seiret riigis*

1. Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine

Tegevused ja täitjad:

- Perioodiliselt täiendada gripipandeemiaks valmisoleku plaani ja tegevusplaani
SM
- Perioodiliselt täiendada ministeeriumide, kohalike omavalitsuste, määratud asutuste-ettevõtete, operatiivteenistuste ja tervishoiuteenust osutavate asutuste gripipandeemiaks valmisoleku plaane ja tegevusplaane
Ministeeriumid, KOV, määratud asutused-ettevõtted, operatiivteenistused, tervishoiuteenust osutavad asutused
- Korraldada perioodiliselt gripipandeemiaks operatiivvalmisoleku õppusi
Eelnimetatud täitjad
- Koolitada perioodiliselt gripipandeemiaks valmisoleku meetmete elluviimise küsimustes
Eelnimetatud täitjad
- Koostada gripipandeemia ajal kulutatud vahendite ja rivist välja langenud isikkoosseisu taastamise/asendamise plaan ja tagada selle elluviimine
Eelnimetatud täitjad

2. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

2.1 Gripi ja gripisarnaste haiguste ehk respiratoorsete segaviirusnakkuste seire

Tegevused ja täitjad:

- Gripi ja gripisarnaste haiguste kliiniline ja laboratoorne/viroloogiline rutiinne seire
TTO, viroloogialaborid
- Kliinilise, laboratoorse ja epidemioloogilise seire andmete TKile edastamise korraldamine
SM, TTO

- Linnugripi seire korraldamine ja linnugripi viiruste avastamisest TKI teavitamine **PM, VTA**
- Korraldada gripi tüsistuste ja surmajuhtumite seire ja teavitamine **SM, THA, TTO**
- Gripi riskirühmade täpsustamine **SM, THA, TTO**
- Küsitluste korraldamine elanike ja gripi riskirühmade gripivastase vaksineerimisega hõlmatuse määramiseks **SM, TAI**
- Riiklik Gripikeskus alustab tegevust ja teeb koostööd MTO Gripiseire Võrgustikuga, EK Nakkushaiguste Võrgustikuga, ECDC, EISSga **Riiklik Gripikeskus**
- Gripi referentslabor alustab tegevust **Gripi referentslabor**
- Gripi leviku jälgimine maailmas, Euroopa Liidus ja naaberriikides **TKI**
- Eesti gripi seire andmete edastamine MTO, EKle, naaberriikidele **TKI**

2.2 Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Mikrobioloogia/viroloogia laborid täiendavad tegevusplaani tööks pandeemia ajal **SM, TTO, TKI**
- Viroloogialaborid on varustatud diagnostikumidega ja laboritöötajad isiklike kaitsevahenditega **viroloogilaborid**
- Mikrobioloogia/viroloogia laborite ettevalmistamine tööks pandeemia ajal, sealhulgas 24/7 töörežiimi rakendamiseks **SM, TTO, TKI**

3. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

3.1 Vaktsiinide, viirusvastaste-antimikroobsete jm ravimite ja individuaalsete kaitsevahendite hankimine ning varu loomine

Tegevused ja täitjad:

- Gripi riskirühmade vaksineerimise ja viirusevastase ravimprofülaktika plaani täpsustamine **SM**
- Plaani täpsustamine massvaksineerimise läbiviimiseks pandeemia tingimustes **SM, TTO**
- Gripivaktsiini ja viirusvastaste ravimite vajaduse määramine gripi pandeemia eelse profülaktika läbiviimiseks **SM, THA, TKI**
- Pneumokokivaktsiini vajaduse määramine riskirühmade vaksineerimiseks **SM, THA, TTO**

4. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

4.1 Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse, osutamine

Tegevused ja täitjad:

- Täiendada tervishoiuasutuste ja kiirabi gripipandeemiaks valmisoleku plaane **SM, THA, TTO**
- Täpsustada kiirabi tegevusjuhiseid tööks pandeemia tingimustes **THA, TTO**
- Tervishoiuasutuste ja kiirabi töömahu määramine tööks pandeemia tingimustes gripihaigete massilisel hospitaliseerimisel **SM, THA, TTO**
- Täpsustada tegevusplaane gripihaigete ravimiseks/põetamiseks kodus ning alternatiivsetes hospitaliseerimise/ravimise kohtades (hoolekodud, koolid jm) **SM, THA, TTO**
- Tagada haigeid käsitlevate tervishoiutöötajate varustamine individuaalsete kaitsevahenditega **SM, THA, TTO**

- Tagada tervishoiuasutustes isolaatorite ettevalmistus gripihaigete isoleerimiseks **THA, TTO**
- Kavandada tervishoiutöötajate 24/7 kättesaadavus gripipandeemia ajal **THA, TTO**
- Korraldada TTO täiendkoolitust tööks pandeemia tingimustes **SM, TTO**
- Korraldada TTO õppusi vähemalt üks kord aastas tegevuse korraldamiseks ja valmisoleku kontrollimiseks tööks pandeemia tingimustes **SM, THA, TTO**
- Käsuliini funktsionaalsuse kontrollimine **SM, THA, TTO**
- Vähemalt üks kord aastas hinnata gripipandeemiaks valmisoleku plaanide kvaliteeti ja täiendada neid **TTO**

4.2 Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Tagada tervisekaitsesüsteemi valmisolek tööks pandeemia tingimustes, täiendada gripipandeemiaks valmisoleku plaani **SM, TKI**
- Täiendada tegevusjuhised epideemiatõrje meetmete rakendamiseks gripipandeemia tingimustes **TKI**
- Vähemalt üks kord aastas korraldada tervisekaitse ametnikele täiendkoolitust ja õppusi kogemuste omandamiseks tööks pandeemia tingimustes **SM, TKI**

4.3 Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Vaktsiinide hankimise, ladustamise, jaotamise ja transportimise plaani täiendamine **SM, TKI**
- Elanikkonna ja gripi riskirühmade regulaarse sesoonse gripivastase vaktsineerimise plaani täiendamine ja elluviimine **SM, RM**
- Gripi massvaktsineerimise kava koostamine koos vaktsineerimiskeskuste loomisega ja vaktsineerijate kaadri koolitamisega **SM, RM**
- Kodus isoleeritud või karantiini määratud isikute toidu ja sotsiaalteenustega varustamise tagamine **SM, TTO**

5. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Gripipandeemiaks valmisoleku kommunikatsiooniplaani täiendamine **SM**
- Koostada kommunikatsiooni strateegia pandeemia korral rakendamiseks **SM**
- Teatmematerjalide koostamine meediale, avalikkusele, riskirühmadele **SM, TAI**
- Kommunikatsiooni süsteemi materiaalse baasi täiustamine ja töökindluse tagamine **SM**
- Vastutavate isikute kommunikatsiooni ja meediaga suhtlemise alane täiendkoolitamine **SM**
- Kontrollida kommunikatsioonisüsteemi infrastruktuuri valmisolekut tööks gripipandeemia tingimustes **VV, SM**

PANDEEMIA VALVELOLEKU PERIOOD

3. FAAS

Maailmas esinevad inimeste nakatumise üksikjuhud gripiviiruse uue alltüübiga. Gripiviiruse uus alltüüp ei levi tavapäraselt inimeselt-inimesele, kuid erandina levib see haigelt temaga lähikontaktis olnud inimestele.

1. tase: Eestis ei esine inimeste nakatumise üksikjuhte gripiviiruse uue alltüübiga.

Eestil ei ole tihedaid reisi/turismi- või kaubandussidemeid riikidega, kus esinevad inimeste nakatumise üksikjuhud gripiviiruse uue alltüübiga.

2. tase: Eestis ei esine inimeste nakatumise üksikjuhte gripiviiruse uue alltüübiga.

Eestil on tihedad reisi/turismi- või kaubandussidemed riikidega, kus esinevad inimeste nakatumise üksikjuhud gripiviiruse uue alltüübiga.

3. tase: Eestis esinevad inimeste nakatumise üksikjuhud gripiviiruse uue alltüübiga.

1. Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine

Tegevused ja täitjad:

- Alustada gripipandeemiaks valmisoleku plaani elluviimist kõikidel tasanditel
VV, ministeeriumid, KOV, operatiivteenistused, tervishoiuteenuse osutajad
- Kontrollida tervishoiusüsteemi valmisolekut gripijuhtude avastamiseks, toimetulekut masshaigestumisega ja gripi leviku tõkestamisega
SM, THA, TTO, TKI
- Kontrollida viroloogialaborite valmisolekut
Gripi referentlabor

2. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

Tegevused ja täitjad:

- Avastada varakult/õigeaegselt ja teavitada TKId operatiivselt esimestest gripi haigusjuhtudest
TTO
- Saata koheselt gripikahtlaste haigusjuhtude uuringumaterjal viroloogialaborisse
TTO
- Kasutada gripi haigusjuhu täpsustatud definitsiooni
TTO, laborid, TKI
- Teostada kõikehõlmav gripikahtlaste haigusjuhtude uuringumaterjali virooloogiline uuring
viroloogialaborid
- Täpsustada gripiviiruse leviku epidemioloogilisi seaduspärasusi; intensiivistada gripi leviku seiret
TTO, TKI
- Jälgida gripi geograafilist levikut
TTO, TKI
- Täpsustada gripi profülaktika riskirühmad
SM, TTO
- Korraldada gripi riskirühma kuuluvate isikute seroepidemioloogilised uuringud
SM, TTO, Riiklik Gripikeskus

3. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

Tegevused ja täitjad:

- Kontrollida viirusvastaste ravimite ja gripivaktsiini varude olemasolu, säilivusaegu ja operatiivset kättesaadavust
SM, THA, RA
- Kui haigusjuhtude esinemine on seotud linnugripi puhangutega lindude/loomade seas
a) alustada riskirühmade viirusevastast ravimprofülaktikat
SM, TTO, THA

- b) alustada/jätkata riskirühmade ja elanike vaksineerimist gripi tavavaktsiiniga gripi seganakkuse tekke vältimiseks **SM, THA, TTO, TKI**
- c) korraldada epideemia/pandeemia tõrje õppusi **TKI**
- Näidustuse olemasolul intensiivistada gripi seiret riigipiiril **SM, SiM, PM**

4. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

Tegevused ja täitjad:

- Tagada kiire teavitamine gripi haigusjuhtudest ja operatiivne haigematerjali saatmine viroloogia laborisse tervishoiuteenuse osutaja poolt **SM, THA, TTO**
- Kontrollida ja uuendada tervishoiuteenust osutavate asutuste gripipandeemiaks valmisoleku plaanid ja tegevusplaanid **SM, THA, TTO**
- Staabiõppus: kontrollida, testida ja tagada otsuse-tegemise ning käsuliini funktsioneerimine **SM, THA, TTO**
- Riskirühma kuuluvatele isikutele ja tervishoiu/tervisekaitse töötajatele on õiguslikult tagatud viirusevastaste ravimite ja gripivaktsiini tasuta saamine **SM**
- Koolitada tervishoiuteenuse osutajaid operatiivselt avastama rühmaviisilisi haigusjuhte/puhanguid **SM, THA, TKI**
- On loodud 3. ohutusastme laboratoorne baas inimese linnugripiviiruse laboratoorseks identifitseerimiseks **SM, Riiklik Gripikeskus, TKI**
- Riikliku Gripikeskuse laboribaasiks olev TKI Viroloogia Kesklabor
 - isoleerib gripiviirusi koekultuuril
 - määrab isoleeritud gripiviiruste antigeenset struktuuri
 - teeb isoleeritud gripiviiruste geneetilist analüüsi
- On tagatud ohutusnõuetele vastav haigematerjali võtmine, pakendamine ja viroloogialaborisse transportimine **SM, THA, TTO**
- Tervishoiuteenust osutavates asutustes on loodud tingimused haiglasisesse nakkuse leviku vältimiseks **SM, THA, TTO**
- Tervishoiuteenuse osutajad, tervisekaitseteenistus ja laborid kasutavad ühtset gripi definitsiooni **SM, THA, TTO, TKI, laborid**

5. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Alustada gripipandeemiaks valmisoleku kommunikatsiooniplaani elluviimist **VV, SM**
- Teavitada operatiivselt meediat, avalikkust, poliitika-tegijaid **VV, SM**
- Tagada operatiivne teabevahetus kõigi gripipandeemiaks valmisoleku plaani elluviivate osapoolte vahel **VV, ministriumid**
- Teavitada EK ja MTOd **SM, TKI**

4. FAAS

Ühes või mitmes omavahel seotud geograafilises piirkonnas tekivad lokaalsed piiratud ulatusega rühmaviisilised (kuni 25 haigusjuhuga ja kestvusega kuni kaks nädalat) gripipuhangud.

Gripiviiruse uue alltüübi levik inimeselt-inimesele on piiratud ja see esineb ainult teatud piirkonnas. Uus gripiviiruse alltüüp ei ole vee täielikult inimesele adapteerunud.

1. tase: Eestis ei esine lokaalseid piiratud ulatusega rühmaviisilisi gripipuhanguid. Eestil ei ole tihedaid reisi/turismi- või kaubandussidemeid nende riikidega, kus esinevad lokaalsed piiratud ulatusega gripipuhanguid.

2. tase: Eestil on tihedad reisi/turismi- või kaubandussidemed nende riikidega, kus esinevad lokaalsed piiratud ulatusega gripipuhanguid.

3. tase: Eestis esinevad lokaalsed piiratud ulatusega rühmaviisilised gripipuhanguid.

1. Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine

Tegevused ja täitjad:

- Kontrollida tervishoiusüsteemi valmisolekut operatiivselt avastama gripi rühmaviisilist haigestumist ja gripipuhanguid **SM, THA, TTO**
- Kontrollida tervishoiuteenuste osutajate valmisolekut gripipandeemiaks, sealhulgas masshaigestumisega ja gripiviiruse haiglasisesse leviku tõkestamisega toimetulekuks **SM, THA, TTO**
- Hinnata pandeemia leviku riski Eestis **SM, TKI**
- Koordineerida gripipandeemiaks valmisoleku plaani intersektoraalset elluviimist **VV, SM**
- Tagada poliitiline toetus intersektoraalse gripipandeemiaks valmisoleku plaani elluviimisele **VV, SM**
- Tagada täiendavate vahendite/finantseerimise saamine gripipandeemiaks valmisoleku plaani elluviimisele **VV, SM**
- Tagada epideemiatõrje meeskondade valmisolek tööks puhangukolletes **SM, TKI**
- Tagada epideemiatõrje meetmete elluviimine riigipiiril **SM, PM, SiM**
- Määrata kindlaks rahvusvahelise (EK, MTO) abi vajadus **SM**

2. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

Tegevused ja täitjad:

- Intensiivistada gripi leviku seiret eesmärgiga identifitseerida õigeaegselt gripiviiruse sissetoomine riskipiirkondadest reisi/turismi- või kaubavahetuse kaudu **SM, PM, SiM, VM, MKM**
- Täpsustada gripiviiruse inimeselt-inimesele leviku regulaarsust, intensiivsust ja ulatust **SM, TKI, Riiklik Gripikeskus**
- Jälgida gripi rühmaviisilise haigestumise ja lokaalsete puhangute levikut Eestis **SM, TTO, TKI, laborid**
- Laiendada ja aktiveerida 1. ja 2. faasi tegevusi **VV, ministeeriumid jt nimetatud täitjad**
- Hinnata gripi pandeemia leviku tõenäosust riigis **SM, TKI**
- Laiendada ja süvendada gripi laboratoorset diagnostikat; saata isoleeritud gripiviiruse tüved MTO või EK gripiseire võrgustike referentlaboritesse **SM, Riiklik Gripikeskus**

3. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

Tegevused ja täitjad:

- Kasutada viirusvastaseid ravimeid ennetaval ja/või ravi eesmärgil riskirühma kuuluvatel isikutel **SM, THA, TTO**

- Hinnata viirusvastaste ravimite profülaktilist ja/või ravi efektiivsust **RA**
- Korraldada viirusvastaste ravimite ravimresistentsuse seiret **SM, THA, TTO**
- Hankida pandeemilist gripivaktsiini (juhul, kui selle tootmist ja tarnimist on alustatud) ning alustada riskirühmade vaksineerimist **SM, TTO, TKI**
- Näidustuse olemasolul intensiivistada gripi seiret riigipiiril **SM, SiM, PM**
- Vajadusel rakendada epideemiatorje meetmeid riigipiiril **SM, PM, SiM, TKI**

4. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

Tegevused ja täitjad:

- Kasutada ja vajadusel täiendada gripi haigusjuhu definitsiooni **SM, TTO, TKI, laborid**
- Tagada valmisolek gripitüsistustega haigete hospitaliseerimiseks ja vajadusel alternatiivkohtades ravimiseks masshaigestumise tingimustes **SM, THA, TTO**
- Tagada valmisolek tervishoiutöötajate asendamiseks nende rivist välja langemisel **SM, THA, TTO**
- Tagada tervishoiuteenust osutavates asutustes nakkusohtlike haigete isoleerimine ja haiglanakkuse leviku ennetamine **SM, THA, TTO**
- Varustada tervishoiu ja tervisekaitse süsteemi töötajad individuaalsete kaitsevahenditega **SM, THA, TTO, TKI**
- Tagada gripi referentslabori ja Riikliku Gripikeskuse häireteta tegevus **SM, Riiklik Gripikeskus**

5. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Teavitada rahvuslikke ja rahvusvahelisi koostööpartnereid ning avalikkust gripi levikust Eestis **SM, TKI**
- Koostada ja edastada gripi leviku ennetamisele ning tõkestamisele suunatud teabematerjali elanikkonnale **SM, TAI**

5. FAAS

Esinevad suuremad lokaalsed rühmaviisilised (25-50 haigusjuhuga ja 2-4. nädalase kestvusega) gripipuhangud. Haigusjuhtude arv ei suurene kiiresti, st. epideemiaprotsess ei levi kiiresti.

Gripiviiruse uue alltüübi levik inimeselt-inimesele on endiselt piiratud.

Gripiviiruse uus alltüüp on inimesel tunduvalt rohkem adapteerunud, kuid selle täielikku inimeselt-inimesele levikut, st. pandeemia otsest eeldust, veel ei esine.

1. tase: Eestis ei esine suuremaid lokaalseid rühmaviisilisi gripipuhanguid.

Eestil ei ole tihedaid reisi/turismi- või kaubandussidemeid riikidega, kus esinevad suuremad lokaalsed rühmaviisilised gripipuhangud.

2. tase: Eestil on tihedad reisi/turismi- või kaubandussidemed riikidega, kus esinevad suuremad lokaalsed rühmaviisilised gripipuhangud.

3. tase: Eestis esinevad suuremad lokaalsed rühmaviisilised gripipuhangud.

4. tase: MTO andmetel on gripiviiruse uue alltüübi levimine inimeselt-inimesele kinnitust leidnud, kuid püsivat uue viiruse inimeselt-inimesele levikut veel ei esine.

Pandeemia algamine Eestis on tõenäoline.

1 – 3. tasemed:

1. Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine

Tegevused ja täitjad:

- Epidemioloogilise näidustuse olemasolul kuulutada suuremast gripipuhangust tabatud piirkonnas välja hädaolukord **VV, KOV**
- Lõpetada ettevalmistused gripipandeemiaks valmisoleku plaani täielikuks käivitamiseks kõikidel tasanditel **VV, ministeeriumid, KOV jt**
- Tagada intersektoraalne valmisolek gripipandeemia saabumiseks **VV, ministeeriumid, KOV**
- Tagada intersektoraalne valmisolek karantiini meetmete rakendamiseks **VV, SM, SiM, PM, KOV**
- Tagada valmisolek rahvusvahelise abi efektiivseks kasutamiseks **VV, SM, PM**

2. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

Tegevused ja täitjad:

- Laiendada ja aktiveerida 3-4. faasi tegevusi **VV, ministeeriumid, jt nimetatud täitjad**
- Kontrollida ja tagada reaal-ajas valmisolek tegutsemiseks gripipandeemia tingimustes:
a) tervishoiuteenuse osutajad, b) tervisekaitseteenistus, c) päästeteenistus, d) piirivalve, e) politsei, f) omavalitsused **VV**
- Hinnata gripipandeemia saabumise/algamise tõenäosust **SM, TKI**
- Intensiivistada gripi- ja gripisarnaste respiratoorsete viirusnakkuste seiret ning eeskätt kahtlaste haigusjuhtude varajast avastamist, laboratoorset diagnostikat ja teavitamist **SM, THA, TTO, viroloogia laborid, Riiklik gripikeskus, TKI**
- Korraldada viirusvastase ravimresistentsuse kujunemise seiret **SM, THA**
- Edastada gripiseire andmed MTO ja EKle **SM, TKI**
- Näidustuse olemasolul intensiivistada gripi seiret riigipiiril **SM, SiM, PM**

3. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

Tegevused ja täitjad

- Korraldada riskirühmade sh tervishoiu- ja tervisekaitsetöötajate viirusvastast ravimprofülaktikat, vaksineerimise läbiviimist ning haigete ravi **SM, THA, TTO, TKI**
- Pandeemilise gripivaktsiini kättesaadavusel alustada riskirühmade vaksineerimist **SM, THA, TTO, RA, TKI**
- Tagada valmisolek karantiini meetmete elluviimiseks **SM, SiM, KM, KOV, THA, TTO**
- Tagada valmisolek nakkusohtlike haigete/haiguskahtlaste avastamiseks ja ajutiseks isoleerimiseks riigipiiril **SM, SiM, TKI**

4. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

Tegevused ja täitjad:

- Tagada valmisolek reaalajas gripihaigete hospitaliseerimiseks ja nakkusohtlike haigete kodus isoleerimiseks ja ravimiseks **SM, THA, TTO**
- Tagada valmisolek tervishoiuasutuste ümberprofileerimiseks **SM, THA, TTO**
- Tagada valmisolek haiglasisesse nakkuse leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks **THA, TTO**
- Tagada valmisolek rivist välja langenud tervishoiu- ja tervisekaitsetöötajate asendamiseks **SM, THA, TKI**
- Tagada tervishoiuasutustes operatiivne ja ohutusnõuetele vastav haigematerjali võtmine, pakendamine ja transportimine määratud viroloogialaborisse **THA, TTO**
- Tagada valmisolek nakkusohtlike koolnute käitlemiseks **SM, THA, TTO**
- Kontrollida käsuliini funktsioneerimist tervishoiuasutustes **SM, THA, TTO**

5. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Tagada operatiivne ja häireteta intersektoraalne ja rahvusvaheline teabevahetus **VV, SM**
- Teavitada meediat ja avalikkust riigi epidemioloogilisest olukorrast ning epideemia/pandeemia ennetus- ja tõrjemeetmetest **SM**

4. tase

1. Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine

Tegevused ja täitjad

- Pandeemiaks reaal-ajas valmisoleku intersektoraalse planeerimise ja koordineerimise kontrollimine valitsuse tasemel **VV**
- Olla valmis gripipandeemiaks valmisoleku plaani elluviimiseks kõikidel tasanditel **VV, ministereeriumid, KOV, TTO**
- Tagada TTO valmisolek haigete hospitaliseerimiseks, ravimiseks nii haiglas kui kodus **SM, THA, TTO**
- Olla valmis karantiini meetmete elluviimiseks **SM, SiM, KOV, THA, TTO, TKI**

2. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

2.1 Tegevusvaldkond: Gripi ja gripisarnaste haiguste seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Käivitada aktiivne kliiniline, sealhulgas suremuse ja gripi tüsistuste seire **THA, TTO**
- Käivitada aktiivne epidemioloogiline seire **TKI**
- Kasutada haigestumisele vastavat gripi haigusjuhu definitsiooni **TTO, TKI, laborid**
- Käivitada haiguskahtlaste reisijate monitooring/välja selgitamine riigipiiril **SiM, TKI**
- Gripi seiresüsteemi toimimise efektiivsuse hindamine **SM, THA, TKI**
- Täiendada andmevajaduse välja selgitamine ja selle hankimise korraldamine **SM, TKI, THA**
- Vaktsineerimise ja raviprofülakтика kõrvalnähtude seire, registreerimise ning teavitamise korraldamine **SM, RA**

2.2 Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Tehniline valmisolek gripi viroloogiliseks diagnostikaks, sealhulgas gripiviiruse isoleerimiseks, antigeense struktuuri identifitseerimiseks, geneetiliseks analüüsiks ja viirusvastase ravimresistentsuse määramiseks on tagatud

TKI, TÜ Kliinikumi Ühendlabor, TAI viroloogialabor jt viroloogialaborid

- Laborite tehnilise diagnostilise valmisoleku hindamine **Gripi referentlabor**

3. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

3.1 Tegevusvaldkond: Vaktsiinide, viirusvastaste-antimikroobsete jm ravimite ja individuaalsete kaitsevahendite varude täiendamine

Tegevused ja täitjad:

- Vaktsiinid, viirusvastased, antimikroobsed jm preparaadid ja individuaalsed kaitsevahendid on hangitud ja laostatud kõikidel tervishoiusüsteemi tasanditel **SM**
- Vaktsiinide, viirusvastaste, antimikroobsete jm ravimite ja individuaalsete kaitsevahendite logistika on korraldatud, jaotusgraafik koostatud ning transport korraldatud **SM**
- Vaktsineerimise ja ravimprofülaktika riskirühmad on täpsustatud; näidustusel alustatakse riskirühmade ravimprofülaktika või vaktsineerimine **SM, TTO**
- Vaktsiinide, viirusvastaste ning antimikroobsete ravimite 24/7 kättesaadavuse tagamine **SM**

4. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

4.1 Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas intensiivravi ja kiirabiteenuse osutamine

Tegevused ja täitjad:

- Tervishoiuteenuste intensiivravi, kiirabiteenuse valmisolek on tagatud – voodifondi ja tervishoiutöötajate ettevalmistamine, haigete isoleerimise tagamine, ravimite varu loomine – tööks masshaigestumise tingimustes **SM, THA, TTO**
- Kliiniliste seireandmete (haigusjuhtude, surmajuhtude, tüsistuste, kemoprofülaktika tüsistuste jm) kogumine ja edastamine TKI-le **SM, TTO**
- Ohustatud tervishoiutöötajate, sealhulgas kiirabitöötajate vaktsineerimine, ravimprofülaktika läbiviimine ja varustamine individuaalsete kaitsevahenditega **SM, TTO**
- Juhendid on koostatud tervishoiuasutustele tööks pandeemia ajal **SM, THA**

4.2 Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Epidemioloogilise seire ja riskihindamise korraldamine **TKI**
- Tervisekaitseametnike vaktsineerimine, ravimprofülaktika läbiviimine ja varustamine individuaalsete kaitsevahenditega **TKI**
- Tervisekaitseametnikud on ette valmistatud/koolitatud (epidemioloogilise uuringu tegemine ja epideemiatõrje meetmete rakendamine) tööks epideemia/pandeemia ajal **TKI**
- Juhendid on koostatud tööks pandeemia ajal **TKI**
- EWRS süsteemi käitlemine **TKI**
- EK ja MTO teavitamine **SM, TKI**

4.3 Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Vaktsiinid ja viirusvastased ravimid on hangitud, ladustatud, külmahel funktsioneerib, jaotusgraafik on koostatud, vedu tarbijale/TTOle on korraldatud **SM**

5. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Kommunikatsiooniplaan on täiendatud **SM**
- Toimub pidev teabe vahetamine EK, MTO, naaberriikidega **SM, TKI**
 - koostööpartneritega **SM, TKI**
 - meedia ja avalikkuse teavitamine **SM, TKI**
- Reisisoovituste andmine Eestisse kui tõenäolisse riskipiirkonda saabuvatele reisijatele **TKI, VM, reisiteenuse osutajad**

PANDEEMIA PERIOOD

6. FAAS

MTO kinnitab gripiviiruse uue alltüübi poolt põhjustatud pandeemia algamist.

Gripiviiruse uus inimpatogeenne alltüüp levib intensiivselt ja ulatuslikult elanikkonna hulgas. Gripipandeemia ohustab kõiki riike.

1. tase: Eestil ei ole tihedaid reisi/turismi- või kaubandussidemeid gripi pandeemiast tabatud riikidega. Gripp levib Eesti naaberriikides.

2. tase: Eestil on tihedad reisi/turismi- või kaubandussidemed gripi pandeemiast tabatud riikidega. Gripiviiruse uus alltüüp identifitseeritakse Eestis.

3. tase: Eestis levib gripipandeemia.

4. tase: Eestis lõpeb gripipandeemia esimene laine.

5. tase: Eestis algab gripipandeemia teine või järgmised lained.

1 – 2. tase

1. Tegevusvaldkond: Planeerimine ja koordineerimine

Tegevused ja täitjad:

- Intersektoraalse tegevuse koordineerimine **VV**
- Gripipandeemiaks valmisoleku plaanide täielik elluviimine kõikide osapoolte poolt **VV, ministriumid, KOV**
- Andmete kogumine gripipandeemia haigestumise, suremuse, tervishoiusüsteemi tegevuse efektiivsuse ja operatiivsuse, sotsiaal- ja majandussektori tegevushäirete jm indikaatorite kohta **VV, SM**
- Gripipandeemia lainete vahelises perioodis: varude täiendava vajaduse määramine ja asendamine, isikkoosseisu rotatsiooniplaanide täiendamine, käsuliini funktsioneerimise uuendamine, tegevusjuhiste täiendamine, intersektoraalse koostöö, omavalitsuste tegevuse jm korrigeerivad tegevused

VV, ministriumid, KOV, THA, TTO, TKI

2. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

2.1 Tegevusvaldkond: Gripi ja gripisarnaste haiguste seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Aktiivse kliinilise seire jätkamine **TTO**
- Aktiivse epidemioloogilise seire jätkamine **TKI, Riiklik gripikeskus**
- Vajadusel haigusjuhu definitsiooni täpsustamine **TKI**
- Esimese seroepidemioloogilise uuringu korraldamine **SM, THA, TKI**

2.2 Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Laboritöö prioriteetide määramine tööks epideemia/pandeemia ajal – töö raskuspunktide suunamine gripi diagnostikale, tööjõu paigutamine gripi diagnostikale, diagnostikumide piisava varu loomine
TKI Viroloogia Kesklabor, TÜ Kliinikumi Ühendlabor, Riiklik gripikeskus
- Tehniline valmisolek gripiviiruse antigeense struktuuri identifitseerimiseks ja viirusvastase ravimresistentsuse määramiseks on tagatud **viroloogialaborid**
- Gripi referentslabor on valmis verifitseerima isoleeritud gripiviiruse tüvesid ja tegema geneetilist analüüsi või riik on sõlminud kokkuleppe selle teenuse ostmiseks MTO või EK volitatud rahvusvahelisest gripi referentslaborist **SM, Gripi referentslabor**
- Mikrobioloogialaborid on valmis diagnoosima gripi bakteriaalseid tüsistusi **SM**

3. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

3.1 Tegevusvaldkond: Vaktsiinide, viirusvastaste ja antimikroobsete preparaaside ning individuaalsete kaitsevahendite kasutamise korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Vaktsineerimiskeskused on valmis elanike massvaktsineerimiseks **SM, THA**
- Vaktsineerijad on koolitatud **SM, THA**
- Vaktsiinid ja viirusvastased ravimid on hangitud **SM**
- Vaktsineerimise ja ravimprofulaktika riskirühmad on täpsustatud, lähtudes epidemioloogilistest näidustustest ja kohalikest tingimustest **SM, TKI, THA**
- Vaktsineerimisjuhendid on koostatud **SM, TKI, THA**
- Vaktsiinid, viirusvastased ja antimikroobsed ravimid on ladustatud; vaktsiinide väljastamine ja transportimine on korraldatud **SM**
- Vaktsiinide saabumisel vaktsineerimiskeskuste töö käivitamine ja elanike, eeskätt riskirühmade vaktsineerimise alustamine **SM, THA, TTO**
- Vaktsiini ja viirusvastaste ning antimikroobsete ravimite kõrvaltoimete seire ja registreerimise korraldamine ning nendest teavitamine **RA, TTO**
- Vaktsiinide ja viirusvastaste ning antimikroobsete ravimite strateegilise kasutamise kontrollimine **RA**

4. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

4.1 Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse osutamine

Tegevused ja täitjad:

- Haiglanakkuse tugevdatud kontrolli käivitamine **TTO, THA**
- Kavandatud põhivoodifondi valmisoleku tagamine **TTO, THA**

- Tagada valmisolek tervishoiuasutuste ümberprofileerimiseks **SM, THA, TTO**
- Täiendava tervishoiutöötajate (väljastpoolt süsteemi) ja vabatahtlike kaadri koolitamine ning töölerakendamine **SM, THA**
- Intensiivravi osakondade ravivõimsuse suurendamine **TTO, THA**
- Kiirabi töövõimsuse suurendamine **SM, THA, SiM**
- Vajalike müügiloaga kui ka müügiloata ravimite ja vaktsiinide legaalse kättesaadavuse tagamine riigis, müügilubade ja impordi- või- sisseveolubade taotluste läbi vaatamine erandkorras **RA**
- Soovitused apteekide töövõimsuse suurendamiseks **SM, RA**
- Ravimite kättesaadavuse tagamine **SM, RA**
- Tervishoiuteenuste ja –hüvitiste kättesaadavuse tagamine lihtsustatud korras **SM, EHK**
- Kodusele isoleerimisele ja karantiini määratud haigetele tervishoiuteenuste tagamine, ravimitega, toiduga jm varustamise korraldamine **SM, THA, KOV**

4.2 Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Vaktsiinide ja viirusvastaste ravimite kasutamise ja muude ennetusmeetmete efektiivsuse hindamine **RA, TKI**
- Vajadusel isoleerimise ja karantiinimeetmete elluviimine **TKI, SiM, maavalitsused, TTO**
- Vajadusel rahvakogunemiste keelamine, koolide-lasteaedade sulgemine jm epideemiatõrje meetmete rakendamine **SiM, KOV, TKI**

4.3 Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Vaktsiinide, viirusvastaste ja antimikroobsete ravimite ladustamise, külmsäilitamise, jaotamise, tarbijale transportimise korraldamine **SM**
- Ladustatud varude 24/7 kättesaadavuse tagamine **SM**

5. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Teabevahetus koostööpartneritega **SM**
- EK, MTO, naaberriikide teavitamine **SM, TKI**
- Meedia ja avalikkuse teavitamine **SM, TKI, VV**
- Riskirühma kuuluvate isikute teavitamine **THA, TTO, KOV**

3. tase

1. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

1.1 Tegevusvaldkond: Gripi seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Ettepaneku tegemine VVle hädaolukorra väljakuulutamiseks **SM, TKI**
- Vajadusel täpsustada gripi haigusjuhu definitsiooni **TKI**
- Aktiivse kliinilise seire jätkamine **TTO**
- Aktiivse epidemioloogilise seire jätkamine **TKI, TTO**

- Aktiivse laboriseire jätkamine **viroloogialaborid**
- Epidemioloogiliste seireandmete kogumine pandeemia levikust maailmas, Euroopas, EL maades, naaberriikides ja Eestis **TKI**
- Järelevalve korraldamine, gripi seire, sealhulgas teavitamise üle **TKI**
- Pärast pandeemia esimese laine lõppemist korraldatakse teine seroepidemioloogiline uuring **SM, THA, TKI, TAI viroloogialabor**

1.2 Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Gripi laboridiagnostika prioritseerimine: laboridiagnostika vajaduse rahuldamine, täiendava tööjõu suunamine diagnostilisele tööle, diagnostikumide puudumine on välditud **SM, viroloogialaborid**
- Gripi referentslabor verifitseerib isoleeritud gripiviiruse antigeense struktuuri ja teeb geneetilist analüüsi **Gripi referentslabor**
- Kinnituse saamiseks saadetakse gripiviiruse uus tüvi MTO või EK gripi referentslaborisse **SM, Gripi referentslabor**
- MTO või EK gripi referentslabor verifitseerib gripiviiruse uue alltüübi ringlemise Eestis – gripipandeemia levik Eestis on laboratoorselt kinnitatud **SM**
- Gripiviiruse ravimresistentsuse määramine gripi referentslaboris **Gripi referentslabor**
- Mikrobioloogialaborid diagnoosivad gripi bakteriaalseid tüsistusi **mikrobioloogia laborid**

2. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

2.1 Tegevusvaldkond: Vaktsiinide, viirusvastaste ja antimikroobsete ravimite kasutamise korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Jätkub elanike, eeskätt riskirühma isikute vaktsineerimist **SM, THA, TTO**
- TTOd teavitavad TKId vaktsineeritud isikute arvust, vanusest, riskirühma kuulumisest, vaktsiinide kõrvalnähtude esinemisest **TTO, TKI, RA**
- Järelevalve korraldamine vaktsiiniga varustatuse, jaotamise ja kasutamise ning külmahela ohutuse üle **TKI**
- Järelevalve korraldamine viirusvastaste ravimite vajaduse, varustatuse, jaotamise ja kasutamise üle **THA, RA**

3. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

3.1 Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse osutamine

Tegevused ja täitjad:

- Gripihaigete hospitaliseerimine ja ravimine masshaigestumise tingimustes: põhi- ja alternatiivse voodifondi kasutamise korraldamine **TTO, THA**
- Intensiivravi tagamine **TTO, THA**
- Gripi tüsistustest ja surmajuhtumistest TKIle teavitamine **SM, TTO**
- Psühholoogilise abi tagamine haigetele, nende pereliikmetele ja tervishoiutöötajatele **SM, TTO**
- Kodus ravitavatele haigetele meditsiinilise ja sotsiaalabi tagamine **SM, TTO, KOV**

3.2 Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Vaktsiinide ohutu kasutamise ja külmahela järelevalve **TKI**
- Vaktsineerimiskeskuste tegevuse järelevalve **TTO, TKI**
- TTOd edastavad andmed elanike ja riskirühma kuuluvate isikute vaktsineerimisega hõlmatuse kohta TKIle **TTO**
- Epideemiatõrje korraldamine: haigete isoleerimine, karantiini kehtestamine, rahvakogunemiste keelamine, koolide, lasteaedade jm asutuste sulgemine jt **SiM, KOV, TKI, TTO, maavalitsused**

3.3 Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Vaktsiini- ja viirusvastaste ravimite varude täiendamine, ladustamine, külmahela käitlemine, jaotamine ja transportimine **SM**

4. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Teabevahetus koostööpartneritega **SM**
- EK, MTO, naaberriikide teavitamine **SM, TKI**
- Meedia ja avalikkuse teavitamine **SM, VV, TTO**
- Kommunikatsiooni strateegia efektiivsuse hindamine **SM**

4. tase

1. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

1.1 Tegevusvaldkond: Gripi seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Gripipandeemia esimese laine analüüs: elanike ja riskirühmade haigestumine, hospitaliseerimine, bakteriaalsete ja muude tüsistuste esinemine, haigete suremus, elanike ja riskirühmade vaktsineerimisega hõlmatuse, viirusevastase ravimprofülaktika kasutamine ja selle efektiivsuse hindamine, epideemiatõrje meetmete rakendamine ja nende efektiivsuse hindamine **SM, THA, TKI**
- Gripi seire strateegia efektiivsuse hindamine ja selle täiustamine **SM, THA, TKI**
- Gripi haigusjuhu definitsiooni modifitseerimine **TKI**
- Gripi seroepidemioloogilise teise uuringu (juhul kui 3. tasemel ei korraldatud) korraldamine ja tulemuste kasutamine epidemioloogilises analüüsis, elanike vaktsiinprofülaktika kavandamisel ja epideemia edasise leviku prognoosimisel **SM, THA, Gripi referentslabor**

1.2 Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Laboritöö ja kaadri oskuste ning jõudluse analüüs massnõudluse tingimustes **SM, viroloogialaborid**
- Diagnostikumide varu taastamine **SM, viroloogialaborid**
- Kogemustel ja analüüsi tulemustel põhinev laboritöö ümberkorraldamine tööks massnõudluse tingimustes **Gripi referentslabor, viroloogialaborid**

2. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

2.1 Tegevusvaldkond: Vaktsiinide, viirusvastaste ravimite kasutamise korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Vaktsineerimisega hõlmatus, vaktsineerimise ohutuse, efektiivsuse ja korralduse analüüsimine ning tulemuste kriitiline hindamine **SM, TKI**
- Vaktsiinidega, viirusvastaste ravimitega varustamise, ladustamise, külmahela käitlemise analüüsimine ja efektiivsuse hindamine **SM, TKI**
- Vaktsiinide kõrvalnähtude esinemise analüüsimine ja nende seiresüsteemi toimimise efektiivsuse hindamine **RA**
- Juhul, kui vaktsiinivaru on olemas, jätkata immuunsust mitteomavate ja seni mittevaktsineeritud elanike ja riskirühma kuuluvate isikute vaktsineerimist **SM, TTO**
- Täiendava vaktsiinivaru hankimine vaktsineerimiseks epidemioloogilistel näidustustel **SM**
- Viirusvastaste ravimite kasutamise strateegia efektiivsuse hindamine **SM, RA**
- Viirusvastase ravimiresistentsuse seire tulemuste analüüsimine, ettepanekute tegemine selle efektiivsuse tõstmiseks **SM, Gripi referentslabor, RA**

3. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

3.1 Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse osutamine esimese laine ajal

Tegevused ja täitjad

- TTO, sealhulgas kiirabi tegevuse analüüsimine ja efektiivsuse hindamine pandeemia esimese laine ajal **SM, THA**
- Tervishoiuteenuste osutamise süsteemi tegevuse strateegia täiendamine kooskõlas saadud kogemusega ja saadud ettepanekutega **SM, TTO**
- Ravimite ja individuaalsete kaitsevahendite varu täiendamine **SM, THA, TTO**
- Tervishoiutöötajate vaktsineerimisega hõlmatus andmete edastamine TKIle, vaktsineerimise efektiivsuse hindamine **SM, THA, TTO**
- Tervishoiutöötajate grippi haigestumise andmete edastamine TKIle, selle epidemioloogilise tähtsuse analüüsimine **SM, THA, TTO**
- Haiglasisesse gripinakkuse esinemise andmete epidemioloogilise tähtsuse analüüsimine **SM, THA, TTO**
- Vaktsineerimiskeskuste tegevuse efektiivsuse analüüsimine pandeemia eel ja selle esimese laine ajal **SM, THA, TTO**
- Pneumooniate, bakteriaalsete tüsistuste ja gripiga seostuvate surmajuhtude andmete edastamine THAle, nende epidemioloogilise tähtsuse analüüsimine koostöös TKIga **SM, THA, TTO**
- Kliiniliste tegevusjuhiste efektiivsuse hindamine ja täiendamine **THA, TTO**
- Intensiivravi pandeemia aegse tegevuse efektiivsuse analüüsimine **THA**
- Alternatiivravikohtade (hotellid, koolid jt) kasutamise kogemuse analüüsimine **SM, THA, TTO**
- Pandeemia tingimustes psühholoogilise ja sotsiaalse andmise efektiivsuse analüüsimine, selle strateegia täiendamine **SM, THA**

3.2 Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Pandeemia esimese laine epidemioloogilise analüüsi korraldamine **SM, TKI**
- Epidemioloogiliste ennetusmeetmete (vaktsineerimise, raviprofülakтика jm) efektiivsuse analüüsimine **SM, TKI, THA**
- Epideemiatõrje meetmete (isoleerimine, hospitaliseerimine, karantiini jm) efektiivsuse analüüsimine **SM, THA, TTO, TKI**
- Tegevusjuhiste rakendusliku ja operatiivse efektiivsuse analüüsimine ning täienduste tegemine **SM, THA, TKI**
- Riigipiiril ellu viidud epideemiatõrje meetmete efektiivsuse analüüsimine ja tegevusstrateegia täiendamine **SM, SiM, TKI**
- Reisisiteenuse nakkusohutuse alase nõustamise ja meetmete realiseerimise efektiivsuse analüüsimine ja täienduste tegemine **SM, TKI, VM, reisisiteenuse osutajad**

3.3 Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Logistikasüsteemi tegevuse ja funktsionaalsete ülesannete täitmise efektiivsuse analüüsimine pandeemia esimese laine ajal **SM, THA, TKI**
- Vaktsiinide külmahela käitlemise efektiivsuse analüüsimine **SM, TKI**
- Pandeemia ennetus- ja tõrjetegevuseks vajalike varude, sealhulgas individuaalsete kaitsevahendite, täiendamine või taastamine pandeemia järgmise laine valmisoleku tagamiseks **SM**
- Logistikasüsteemi materiaalse baasi täiustamine **SM**

4. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Teabevahetuse süsteemi funktsionaalse tegevuse analüüsimine **SM**
- Kommunikatsiooni strateegia efektiivsuse hindamine pandeemia tingimustes; täienduste tegemine tööks pandeemia järgmise laine ajal **SM**
- Koostööpartnerite hinnangud teabevahetuse operatiivsuse kohta **SM**
- EKlt ja MTOlt saanud arendusettepanekute elluviimine **SM**
- Meedia ja avalikkuse reageeringute analüüsimine **SM**

5. tase

1. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

1.1 Tegevusvaldkond: Gripi seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Gripi pandeemilise leviku taastumisel Euroopas, Euroopa Liidu liikmesriikides ja naaberriikides aktiivse kliinilise, laboratoorse/virooloogilise ja epidemioloogilise seire taaskäivitamine
SM, THA, TKI, TTO, Riiklik gripikeskus, virooloogialaborid, Gripi referentslabor
- Küsitluste korraldamine elanike ja gripi riskirühmade gripivastase vaktsineerimisega hõlmatuse määramiseks **SM, TAI**

1.2 Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine

- Gripiviiruse uute isoleeritud tüvede antigeense struktuuri määramine ja geneetilise analüüsi tegemine **Gripi referentslabor, viroloogialaborid**
- Gripiviiruse uute isoleeritud tüvede ravimresistentsuse määramine **viroloogialaborid**
- Respiratoorsete segaviirusnakkuste virooloogiline identifitseerimine **viroloogialaborid**
- Viiruste laboratoorse/virooloogilise seire jätkamine **VTA**
- Teabevahetus VTA ja veterinaarviroloogialaboriga: info laekumine TKIle linnugripi epizootoloogilise olukorra ja gripiviiruste isoleerimise kohta lindudel/loomadel
VTA, Veterinaarviroloogialabor, TKI
- Gripi tüsistuste mikrobioloogiline/virooloogiline uurimine
SM, THA, TTO, mikrobioloogia-/viroloogialaborid

2. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

2.1 Tegevusvaldkond: Vaktsiinide ja viirusvastaste ravimite kasutamise korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Seroepidemioloogilise uuringu tulemusena välja selgitatud elanike, eeskätt riskirühmade vaktsineerimine **SM, THA, TTO, TKI**
- Viirusvastaste ravimite kasutamine vastavalt epidemioloogilisele näidustusele
SM, TTO, TKI
- 6. faasi 1-4. tasemel alustatud tegevuste jätkamine **nimetatud täitjad**

3. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

3.1 Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse osutamine

Tegevused ja täitjad:

- 6. faasi 1-4. tasemel alustatud tegevuste jätkamine **nimetatud täitjad**
- Täiendatud tegevusjuhiste kasutamine **SM, TTO**
- TTOde ja materiaalsete vahendite optimaalne kasutamine pandeemia esimese laine ajal omandatud kogemuse alusel **TTO**

3.2 Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- 6. faasi 1-4. tasemel alustatud tegevuste jätkamine **nimetatud täitjad**
- Täiustatud epideemiatõrje strateegia rakendamine **SM, TKI, THA, TTO**
- Tervisekaitsesüsteemi töötajate ja materiaalsete vahendite optimaalne kasutamine gripipandeemia esimese laineajal omandatud kogemuste alusel **SM, TKI**

3.3 Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine

Tegevus ja täitjad:

- 6. faasi 1-4. tasemel alustatud tegevuste jätkamine **nimetatud täitjad**
- Pandeemia esimese ja teise laine vahelises perioodis taastatud vaktsiinide ja viirusvastaste ravimite ning individuaalsete kaitsevahendite varude optimaalne kasutamine
SM, THA, TTO

4. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- 6. faasi 1-4. tasemel alustatud tegevuste jätkamine **nimetatud täitjad**

- Õigeaegne ja objektiivne teabevahetus koostööpartneritega **SM**
- Eelneva kogemuse alusel täiustatud kommunikatsiooni strateegia ellu viimine **SM**

PANDEEMIA JÄRGNE PERIOOD

1. Tegevusvaldkond: Olukorra jälgimine ja hindamine

1.1 Tegevusvaldkond: Gripi seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Lõppenud gripipandeemia epidemioloogiline analüüs: haigestumise, hospitaliseerimise, suremuse, tüsistuste esinemise, elanike ja riskirühmade vaksineerimisega hõlmatuse, viirusvastase kemoprofülakтика kasutamise, epideemiatõrje meetmete rakendamise jm aspektide efektiivsuse hindamine **SM, TKI, THA**
- Riikliku gripiseire süsteemi kõigi lülide (kliinilise, laboratoorse ja epidemioloogilise) pandeemia aegse funktsioneerimise efektiivsuse analüüsimine **SM, TKI, THA**
- Riikliku gripiseire strateegia täiustamine **SM, TKI**
- Riikliku gripiseire süsteemi materiaalse baasi tugevdamine **SM**
- Tavapärase gripiseire taasalustamine **SM, TKI, TTO, viroloogialaborid**

1.2 Tegevusvaldkond: Laboratoorse seire korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Tavapärase gripi laboratoorse seire taasalustamine **viroloogialaborid**
- Pandeemia ajal saadud kogemuste alusel laboritöö korralduse ja diagnostika täiustamine **viroloogialaborid**

2. Tegevusvaldkond: Ennetamine ja leviku tõkestamine

2.1 Tegevusvaldkond: Vaktsiinide ja viirusvastaste ravimite kasutamise korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Pandeemia aegse vaksineerimise ja viirusvastase ravimiprofülakтика kavade ja strateegiate analüüsimine ja täiustamine **SM, TKI, TTO**
- Vaktsiinidega ja viirusvastaste ravimitega varustamise ning kasutamise analüüsimine ja efektiivsuse hindamine **SM, TKI**
- Vaktsiinide ja viirusvastaste ravimite kõrvalnähtude seiresüsteemi efektiivsuse analüüsimine ja efektiivsuse hindamine **SM, RA, TKI**

3. Tegevusvaldkond: Tervishoiusüsteemi reageerimine

3.1 Tegevusvaldkond: Tervishoiuteenuse, sealhulgas kiirabiteenuse osutamine

Tegevused ja täitjad:

- Tervishoiuteenuste osutajate pandeemia aegse tegevuse analüüsimine ja efektiivsuse hindamine **SM, THA**
- Tervishoiuteenuse osutamise süsteemi pandeemia aegse tegevuskava täiustamine **SM, THA, TTO**
- Tervishoiuteenuste osutamise süsteemi teavitamiskohustuse täitmise analüüsimine **SM, THA, TKI**
- Intensiivravi osutamise efektiivsuse analüüsimine **SM, THA**
- Kiirabi tegevuse efektiivsuse analüüsimine **SM, THA**
- Vaksineerimiskeskuste tegevuse efektiivsuse analüüsimine **SM, THA, TKI**

- Tervishoiutöötajate vaksineerimisega hõlmatuse analüüsimine; tervishoiutöötajate vaksineerimise strateegia ja selle elluviimise täiustamine **SM, TKI**
- Tervishoiuasutustes nakkustõrje meetmete rakendamise efektiivsuse analüüsimine; nakkustõrje kavade täiustamine **THA, TTO**
- Haiglanakkuse seiresüsteemi masshospitaliseerimise aegse tegevuse efektiivsuse analüüsimine **SM, THA**
- Pandeemia aegsete kliiniliste tegevusjuhiste täiustamine **SM, THA, TTO**
- Tervishoiuasutustes psühhosotsiaalse abi osutamise korralduse efektiivsuse analüüsimine; süsteemi täiustamine tööks pandeemia ajal **SM, THA, TTO**
- Alternatiivhospitaliseerimise korralduse efektiivsuse analüüsimine **SM, THA, TTO**
- Tervishoiuasutuste gripipandeemiaks valmisoleku plaani täiustamine **SM, THA, TTO**
- Tervishoiuteenuse osutajate pandeemia aegse tegevuse õigusliku analüüsi korraldamine ja kehtivate õigusaktide muutmissetpanekute tegemine **SM**

3.2 Tegevusvaldkond: Tervisekaitse meetmete korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Gripipandeemia epidemioloogiline analüüsimine **SM, TKI**
- Gripipandeemia mõju sotsiaal-majanduslik analüüsimine **VV, ministeeriumid**
- Vaksineerimise epidemioloogilise efektiivsuse analüüsimine **SM, TKI**
- Viirusvastaste ravimite profülaktilise efektiivsuse analüüsimine **SM, THA**
- Epideemiatõrje tegevusjuhiste efektiivsuse hindamine ja täiustamine **TKI**
- Riigipiiril ennetus- ja epideemiatõrje meetmete rakendamise efektiivsuse analüüsimine ja täiustamine **SM, TKI**
- Epideemiatõrje meetmete rakendamise efektiivsuse hindamine **SM, THA, TKI**
- Tervisekaitse meetmete rakendamise õiguslik analüüs ja kehtivate õigusaktide muutmissetpanekute tegemine **SM**

3.3 Tegevusvaldkond: Logistika korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Logistikasüsteemi pandeemia aegse tegevuse efektiivsuse analüüsimine **SM, THA, TKI, TTO, KOV**
- Külmahela varustatuse ja funktsioneerimise efektiivsuse analüüsimine **SM, TKI, RA**
- Vaktsiinide hankimise, ladustamise, säilitamise, jaotamise ja veo korralduse analüüsimine **SM, TKI**
- Pandeemia ennetus- ja tõrjetegevuseks vajalike vahendite hankimise, varude loomise ning roteerimise ja taastamise analüüsimine; ettepanekute tegemine valitsusele **SM, TKI, THA**
- Logistikasüsteemi gripipandeemiaks valmisoleku plaani täiustamine **SM, TKI, THA**

4. Tegevusvaldkond: Kommunikatsiooni korraldamine

Tegevused ja täitjad:

- Kommunikatsiooni süsteemi pandeemia aegse tegevuse analüüsimine **SM**
- Hinnangu andmine teabevahetusele koostööpartneritega **SM**
- Kommunikatsiooni gripipandeemiaks valmisoleku plaani täiustamine **SM**

Kõikide tasemete kriisikomisjonid, gripipandeemiaks valmisoleku planeerimise ametkondade vaheline komisjon ja gripipandeemia tõrje ametkondade vaheline komisjon analüüsivad gripipandeemia valmisoleku ja tõrje meetmete elluviimise efektiivsust kõigi koostööpartnerite poolt ning teevad ettepanekud valmisoleku taseme tõstmiseks ja valmisolekupraani täpsustamiseks.

9. ETTEPANEKUD JA LAHENDAMIST VAJAVAD PROBLEEMID

- Õiguslikult sätestada järgmiste epideemiatõrje meetmete kasutamine: karantiini nõuete kohustuslik täitmine, elanike ja riskirühmade kohustuslik vaksineerimine, elanike massvaksineerimise korraldamine, riigipiiri sulgemine epidemioloogilisel näidustusel, ministriumide, ametkondade ja omavalitsuste kohustused epideemiatõrje meetmete elluviimisel, kaubanduse ja kodanike liikumise/reisimise piiramine epidemioloogilisel näidustusel
- Täiendavate ajutiste struktuuride loomine: gripipandeemiaks valmisoleku planeerimise ametkondade vaheline komisjon, gripipandeemia tõrje ametkondade vaheline komisjon ja vaksineerimiskeskused
- Moodustada ametkondade vaheline (SM, PM) püsivalt tegutsev Gripiseire Komisjon
- Riiklikul Gripikeskusel teha koostööd VTA Viroloogialaboriga linnugripi seire ja laboridiagnostika korraldamiseks
- Linnugripi epideemia/pandeemia tekkimisel korraldada linnugripi riskipiirkondadest saabuvate reisijate välja selgitamine riigipiiril
- Volitada gripi referentslabor või sõlmida kokkulepe referentsteenuse ostmiseks MTO või EK volitatud välisriigi gripi referentslaborist (ei ole aktsepteeritav eeskätt suure ajakao tõttu)
- Volitada Riiklikku Gripikeskust saatma identifitseeritud gripiviirusi kinnitustesti tegemiseks MTO või EK gripi referentslaborisse
- Riiklikul Gripikeskusel liituda MTO Gripiseire Võrgustikuga ja EK gripiseire EISS võrgustikuga ning teha koostööd ECDCga
- Koostada tegevusplaanid operatiivse koostöö korraldamiseks koostööpartneritega, määrates kindlaks iga osapoole vastutusvaldkonnad
- Kehtestada pneumooniate ja muude gripi tüsistuste ning suremuse seire
- Koostada gripi/linnugripi pandeemiast põhjustatud hädaolukorra lahendamise ja tagajärgede likvideerimise riiklik plaan
- Tutvustada meediale ja avalikkusele Gripipandeemiaks valmisoleku plaani

10. ALUSDOKUMENDID

- Decision 2119/98/EC of 24.09.1998 setting up a network for the epidemiological surveillance and control of communicable diseases in the Community
- Commission Decision 2000/57/EC of 22.12.1999 on the early warning and response system for the prevention and control of communicable diseases under Decision 2119/98/EC

- Commission Decision 2000/96/EC of 22.12.1999 on the communicable diseases to be progressively covered by the Community network under Decision 2119/98/EC
- Commission Decision 2002/253/EC of 19.03.2002 laying down case definitions for reporting communicable diseases to the Community network under Decision 2119/98/EC
- Commission Decision 2003/534/EC of 17.07.2003 amending Decision 2119/98/EC and Decision 2000/96/EC as regards communicable diseases listed in those decisions and amending Decision 2002/253/EC as regards the case definitions for communicable diseases
- Commission Decision 2003/542/EC of 17.07.2003 amending Decision 2000/96/EC as regards the operation of dedicated surveillance networks
- Commission Decision of 26.04.2004 approving contingency plan for the control of avian influenza and Newcastle disease (2004/402/EC)
- Decision 1786/2002/EC of 23.09.2002 adopting a programme of Community action in the field of public health (2003-2008)
- Directive 2003/99/EC of 17.11.2003 on the monitoring of zoonosis and zoonotic agents, amending Council Decision 90/424/EEC and repealing Council Directive 92/117/EEC
- Commission Working Paper on Community Influenza Pandemic Preparedness and Response Planning. Draft version 1. 09. 09. 2005
- Council Directive 92/40/EEC of 19.05.1992 introducing Community measures for the control of avian influenza
- EC Regulation No 851/2004 of the European Parliament and of the Council of 21.04.2004 establishing an European Centre for Disease Prevention and Control
- EU Strategy towards Generic Preparedness Planning. Draft 11.06.2004.
- ECDC. Framework for a strategy for infectious diseases surveillance in Europe (2006-2008)
- Health Sector Emergency Preparedness Guide: Making a Difference to Vulnerability. WHO-EHA, 1998
- EC Technical guidance document on procedure for communication to Member States and the Commission about influenza A/H5 events, 09.03.2004
- EC Technical guidance document on therapeutic and preventive measures to be considered for Avian Influenza in humans. 09.03.2004
- HHS Pandemic Influenza Plan. US Department of Health and Human Services. Washington, DC, November 2005
- UK Influenza Pandemic Contingency Plan. NHS, March 2005
- Resolution of the Executive Board of the WHO on Prevention and Control of Influenza Pandemics and Epidemics. 23 January 2003. WHO, Geneva
- Influenza Pandemic Plan. The role of WHO and guidelines for national and regional planning. WHO, Geneva, 1999
- WHO global influenza preparedness plan. The role of WHO and recommendations for national measures before and during pandemics. WHO, Geneva, 2005
- WHO Recommended Surveillance Standards. WHO, Geneva, 1999
- Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadus (RT I 2003,26,160)
- Rahvatervise seadus (RT I 1995,57,978;2004,87,593)
- Eriolukorra seadus (RT I 1996,8,164;2002,63,387)
- Hädaolukorraks valmisoleku seadus (RT I 2002,61,375;2004, 26,173)
- Loomatauditõrje seadus (RT I 1999,57,598;2002,96,566)
- Vabariigi Valitsuse 10.07.2002 määrus nr 222 Tervishoiukorraldus hädaolukorras

- Vabariigi Valitsuse 20.05.2002 määrus nr 166 Hädalukorrast teavitamise kord ja nõuded edastatavale teabele
- VV 27.11.2003 määrus nr 297 Nakkushaiguste esinemise ja haigestumise ohutegurite kohta teabe edastamise kord ja edastatavate andmete koosseis (VV, RT I 05.12.2003,76,512)
- VV 27.11.2003 määrus nr 298 Eesti riigipiiril eriti ohtlike nakkushaiguste leviku tõkestamise kord ja tingimused (VV, RT I 05.12.2003,76,513)
- VV 13.11.2003 määrus nr 281 Nakkushaiguste tõrjeks tehtava rahvusvahelise koostöö ja teavitamise nõuded ning kord (VV, RT I 19.11.2003,72,483)
- SM 31.10.2003 määrus nr 116 Immuniseerimise korraldamise nõuded (SOM, RTL, 14.11.2003, 115, 1831)
- SM 31.10.2003 määrus nr 123 Nakkushaiguste tõrje nõuded (SOM, RTL, 14.11.2003,116,1853)
- SM 07.10.2003 määrus nr 113 Vaktsiinide ja immuunglobuliinide soetamise, jaotamise, säilitamise ja veo ning külmahela toimimise kord (SOM, RTL, 17.19.2003, 108,1705)
- SM 10.11.2003 määrus nr 126 Karantiin nõuded ja nende täitmise järelevalve kord (SOM, RTL, 19.11.2003,117,1876)
- Nakkushaiguste epidemioloogilises seiresüsteemis kasutatavad nakkushaiguste definitsioonid. Tervisekaitseinspeksioon. Tallinn, 2004

11. PLAANI FUNKTSIONAALSED LISAD

Dokument/juhis	Koostamise kuupäev	Täiendamise kuupäev	Koostaja
Inimese kõrgeltpatogeense (sh A/H5N1) linnugripi kliiniline pilt, nakkusohutikkuse periood ja haigusjuhu definitsioonid	07.11.2005.a	16.11.2005.a	TKI
Kõrgeltpatogeense linnugripi (sh A/H5N1) nakkusohutusnõuded doonoritele	07.11.2005.a		TKI
Üldised nakkustõrje juhised isikutele, kes puutusid kokku (gripi)haigete lindudega	07.11.2005.a		TKI
Juhised inimese kõrgeltpatogeense (sh A/H5N1) linnugripi viirusnakkusega haigeid käitlevatele tervishoiuasutustele	07.11.2005.a		TKI
Jäätmete käitlemine	07.11.2005.a	16.11.2005.a	TKI
Juhised linnukasvatajatele ja –käitlejatele linnugripi nakatumise vältimiseks	07.11.2005.a		TKI
Nakkusohutussoovitused linnuliha tarbijale	07.11.2005.a		TKI
Individuaalsete kaitsevahendite kasutamise juhised	07.11.2005.a		TKI
Juhised inimese kõrgeltpatogeense (sh A/H5N1) linnugripi viirusnakkusega haigega kokkupuutunud isikutele	07.11.2005.a		TKI
Nakkustõrje juhised reisijatele	07.11.2005.a		TKI
Juhised inimese kõrgeltpatogeense (sh A/H5N1) linnugripi viirusnakkusega haigeid käitlevatele tervishoiutöötajatele	07.11.2005.a		TKI
Inimese kõrgeltpatogeense linnugripi viirusega saastunud pindade desinfitseerimine	07.11.2005.a		TKI
Inimese kõrgepatogeense (sh A/H5N1) linnugripi pandeemiast teavitamine	07.11.2005.a		TKI
Gripi/linnugripi haige uurimismaterjali võtmise, säilitamise ja transportimise juhised	17.11.2005.a		TKI
Juhis lennufirma töötajatele inimese kõrgeltpatogeense (sh A/H5N1) linnugripi haige/haiguskahtlase isiku avastamisel reisil	07.11.2005.a		TKI
Soovitused lennuki salongi puhastuse ja desinfitseerimise teostamiseks pärast haige/haiguskahtlase isiku lahkumist	25.01.2006.a		TKI
Soovitused lennuki meeskonna liikmetele inimese kõrgeltpatogeense (sh A/H5N1) linnugripi haige/ haiguskahtlase isiku	25.01.2006.a		TKI

avastamisel reisi ajal			
Soovitused lennuki ventilatsioonisüsteemi puhastajatele	25.01.2006.a		TKI
Teabe edastamise kord bioloogilises kriisiolukorras	22.10.2005.a		SM, TKI, THA
Gripipandeemiaks valmisoleku plaani kommunikatsiooniplaan	20.10.2005.a		SM
Hädaolukorras avalikkuse teavitamise juhend sotsiaalministeeriumi haldusalas	20.10.2005.a		SM
Masshaigestumiseks vajalikud haigete transpordi ja hospitaliseerimise (ka ajutised võimalused: koolid, kultuurimajad, välihaigla) plaanid	30.11.2005.a		THA
Aktiivravihaiqlate ümberprofileerimine gripipandeemia ajal	11.11.2005.a		THA
Tervishoiualase hädaolukorra väljakuulutamise, hädaolukorra kehtimise ja selle lõpetamise	18.11.2005.a		THA
Pandeemilise gripi kliiniline juhise täiskasvanutel	30.11.2005.a	03.01.2006.a/ 03.03.2006.a	THA
Tervishoiuteenuste osutajate ja apteekide valmisolek ja tegutsemise gripipandeemia tingimustes	30.11.2005.a		THA
Tervishoiuteenuse osutajale korralduste andmise ja nende täitmisest info edastamise ning operatiivinfo vahendamise kord tervishoiualases hädaolukorras	18.11.2005.a		THA
Pandeemilise gripi kliiniline juhise lastel	30.11.2005.a	03.01.2006.a/ 03.03.2006.a	THA
Infektsioonikontrolli juhise tervishoiuasutuses gripipandeemia ajal	30.11.2005.a	03.01.2006.a/ 03.03.2006.a	THA
Gripp algoritm lapsed 1	03.01.2006.a		THA
Gripp algoritm lapsed 2	03.01.2006.a		THA
Kiirabiirigaadi tegevusjuhise gripipandeemia ajal	03.01.2006.a	03.03.2006.a	THA
Perearsti tegevusjuhise gripipandeemia ajal	03.03.2006.a		THA